

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXVIII/214/08
Rady Miejskiej w Siewierzu
z dnia 23 grudnia 2008 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SIEWIERZ
NA LATA 2008 – 2013

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. Zarys metodologiczny	4
1.1 Tło i przyczyny powstania strategii	6
1.2 Dokumenty strategiczne	7
2. Diagnoza problemów społecznych	10
2.1 Charakterystyka Gminy Siewierz	10
2.2 Marginalizacja i wykluczenie społeczne	15
2.3 Ubóstwo	20
2.4 Zagrożenia dla prawidłowego rozwoju i funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku	21
2.5 Bezrobocie	23
2.6 Uzależnienia.....	26
2.7 Niepełnosprawność i osoby starsze	28
2.8 Przystępczość	31
2.9 Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Miasta i Gminy Siewierz w opinii ankietowanych mieszkańców	32
2.10 Analiza SWOT.....	39
2.11 Podsumowanie części diagnostycznej	41
3. Założenia strategiczne	41
3.1 Misja – cel główny	41
3.2 Cele operacyjne.....	42
3.3 Kierunki działań.....	42
4. Monitoring i ewaluacja poziomu realizacji strategii	43

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego oraz działań instytucji pomocy społecznej i pokrewnych.

Została przygotowana w celu poprawy poziomu zaspokajania potrzeb wybranej kategorii osób - mieszkańców Gminy Siewierz.

Opracowanie strategii pozwoliło uzyskać informacje wskazujące te obszary społeczne, które wymagają szczególnej troski i działań ze strony władz lokalnych.

Uwaga została skupiona przede wszystkim na problemach, z jakimi borykają się osoby nieletnie, samotne i w podeszłym wieku, bezrobotne, uzależnione, ubogie, niepełnosprawne, zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

W strategii zostały zawarte cele i ich hierarchia oraz propozycje rozwiązań problemów społecznych na lata 2008 – 2013.

1. ZARYS METODOLOGICZNY.

Dokument składa się z kilku zasadniczych części.

Część I - Zarys metodologiczny - zawiera podstawowe zasady tworzenia dokumentu, aspekty prawne, zasady i wartości oraz odniesienie się do spójności z innymi dokumentami strategicznymi.

Część II - Diagnoza problemów społecznych - obejmuje charakterystykę gminy, jej mieszkańców oraz problemów społecznych. Dane zostały uzyskane na podstawie badań, przy wykorzystaniu narzędzi badawczych, m.in. ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy, dorosłych i młodzieży.

Część III - Założenia strategiczne - obejmuje najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższą przyszłość, tj. misję - cel główny działań, cele operacyjne (szczegółowe) oraz kierunki działań.

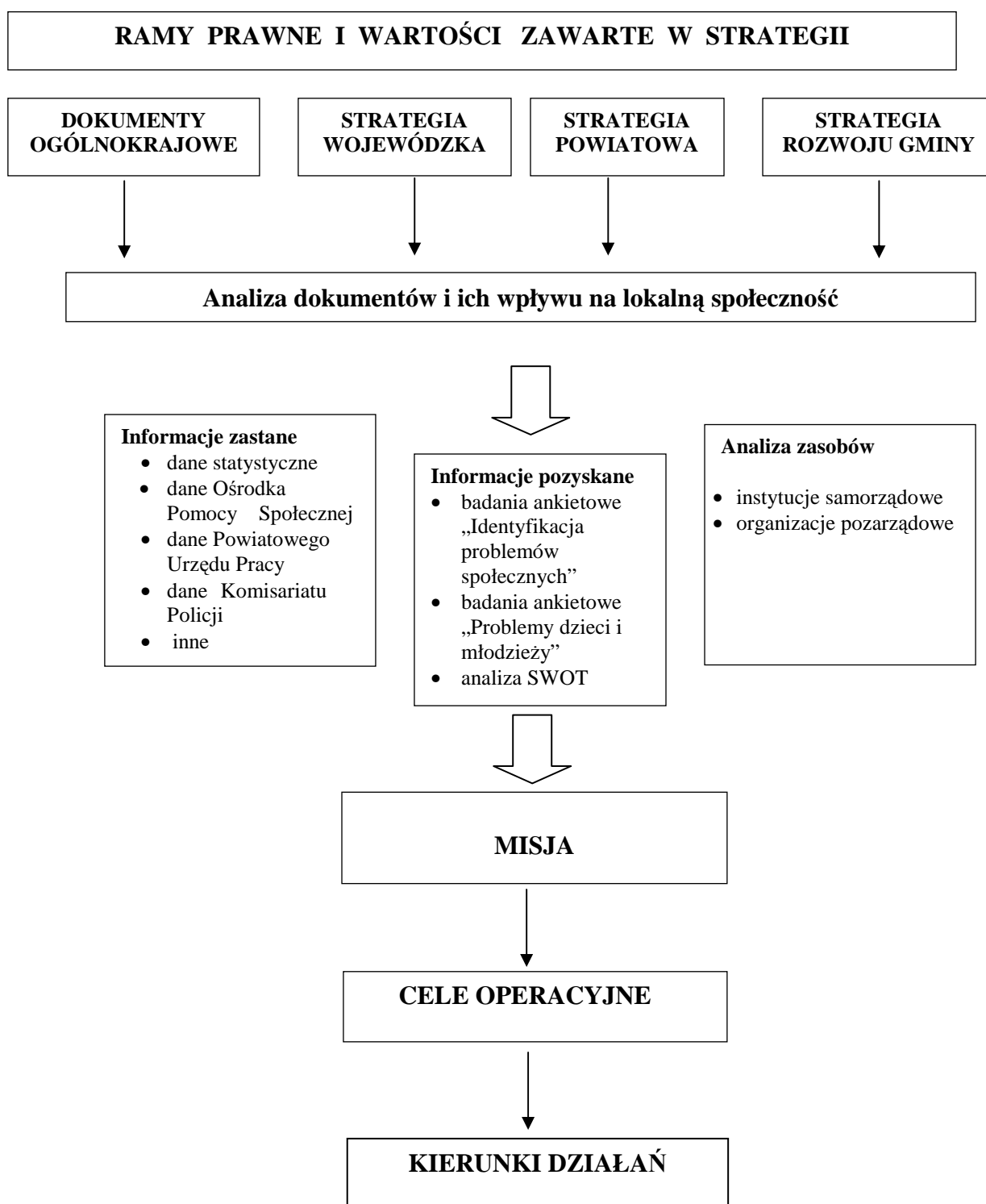
Część IV - Monitoring i ewaluacja poziomu realizacji strategii – odnosi się do części wykonawczej opracowanego dokumentu i informuje o sposobach jego wdrażania.

Realizacja strategii zakłada współpracę z różnymi instytucjami działającymi na terenie Gminy Siewierz, m.in. Urzędem Miasta i Gminy, szkołami, Komisariatem Policji, Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych umożliwi podejmowanie działań w najbliższej przyszłości oraz w odległej perspektywie, ukierunkowanych na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Wraz z pojawianiem się nowych problemów społecznych będzie podlegać zmianom, które umożliwią elastyczne reagowanie na nowe zadania.

Schemat nr 1: Ramy prawne i wartości zawarte w strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zgodna z aktami prawnymi o zasięgu ogólnokrajowym, odnosi się do wartości zawartych w strategii wojewódzkiej, powiatowej i strategii rozwoju gminy. Dokumenty te miały istotny wpływ na konstruowanie i opracowanie strategii.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY POWSTANIA STRATEGII.

Obowiązek „opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup „szczególnego ryzyka” wynika wprost z treści art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

Ustawa ta nakazuje również gminom tworzenie innowacyjnych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb środowiska lokalnego. Opracowana strategia powinna służyć wyłonieniu obszarów szczególnego ryzyka, a następnie zaplanowaniu i realizowaniu działań m. in. z zakresu pomocy społecznej, ukierunkowanych na rozwiązywanie najistotniejszych problemów.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej, organizowaną przez organy administracji rządowej i samorządowej, współpracującą na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, mająca na celu wspieranie osób i rodzin w ich wysiłkach, zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Priorytetowym zadaniem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, a także zapobieganie powstawaniu takich sytuacji.

W polityce społecznej przedmiotami wartościowania są przede wszystkim stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą. Polityka społeczna opiera się na określonych zasadach, normach i wartościach, z których wynikają jednocześnie jej cele i zasady.

Zasady, które stanowią fundament budowania społeczności wolnej od zagrożeń i problemów społecznych to:

- zasada samopomocy, polegająca na wzajemnej pomocy osób borykających się z podobnymi problemami życiowymi,
- zasada przezorności,
- zasada pomocniczości,
- zasada partycypacji,
- zasada samorządności,
- zasada dobra wspólnego,
- zasada wielosektorowości.

Z wymienionych zasad wynikają bezpośrednio cele polityki społecznej w środowisku lokalnym, a w tym:

- dążenie do poprawy sytuacji materialnej i wyrównywania szans życiowych osób socjalnie i ekonomicznie najsłabszych,
- podejmowanie działań osłonowych,
- zapobieganie zagrożeniom społecznym,
- dorównywanie do standardów europejskich.

Dla prawidłowego zrozumienia problemów z zakresu pomocy społecznej, należy wyjaśnić pojęcia definiujące zagadnienia z tej dziedziny.

I tak, „**problem społeczny**” w polityce społecznej oznacza różnorakie dolegliwości, zakłócenia i niedogodności, jakie występują w życiu społecznym.

Natomiast „**kwestia społeczna**” to szczególna dolegliwość dla określonej grupy społecznej, która jest następstwem nieodpowiedniego funkcjonowania społeczeństwa i nie jest możliwa do rozwiązania przez pojedyncze grupy społeczne. Termin „kwestia społeczna”

oznacza też konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne, prowadzą do sytuacji uniemożliwiających lub znacznie utrudniających jednostce lub grupie społecznej pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób, co prowadzi w efekcie do wykluczenia społecznego. Przeciwdziałaniem dla tej sytuacji jest integracja społeczna, jako sposób na budowanie społeczności, w której obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka, a nadto wspomaga się jednostkę lub grupę w realizacji celów życiowych.

Podstawą tworzenia strategii oprócz cyt. wcześniej ustawy są także inne akty prawne, mające wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych, a w tym m. in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147 poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 192, poz. 1378 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493).

1.2. DOKUMENTY STRATEGICZNE.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Siewierz jest spójna z kierunkami działań wytyczonymi w dokumentach programowych, funkcjonujących na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Dla przykładu: w **Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia**, które stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego priorytetami są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej,
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na terenach wiejskich.

W **Narodowej Strategii Integracji Społecznej** określono najważniejsze priorytety:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia wśród młodzieży,
- zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy,

- zwiększenie dostępu do mieszkań dla grup ich pozbawionych,
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Natomiast w **Krajowym Planie Działania na rzecz Integracji Społecznej** za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- prawo do pracy dla każdego, poprzez politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jednoznacznym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych.

Tworzenie strategii na poziomie lokalnym opiera się także na przesłankach zawartych w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa śląskiego.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 zakłada podejmowanie działań, ukierunkowanych na przeciwdziałanie najistotniejszym zagrożeniom społecznym, określa główne działania samorządu województwa, zgodnie z jego zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, za obszary priorytetowe dla polityki społecznej w województwie śląskim przyjęto:

- wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,
- tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,
- wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej – rozwój kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- bezpieczeństwo publiczne.

Celem głównym (misją) Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego jest „Poprawa warunków jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”.

Do realizacji i osiągnięcia tego celu przyjęto następujące cele strategiczne:

- wzmocnienie polityki prorodzinnej,
- wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
- wzmocnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
- wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- wzmocnianie bezpieczeństwa publicznego.

Polityka rozwiązywania problemów społecznych jest również realizowana na poziomie powiatu. W **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Będzińskiego na lata 2008-2013** znalazły się założenia tej polityki, określające najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości. Dokument wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działań oraz wyznacza cele i zadania.

Zawarto w nim następujące cele strategiczne:

- ograniczenie zjawiska bezrobocia i przeciwdziałanie jego długotrwałym skutkom,
- podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców oraz ich rodzin,
- doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemem niepełnosprawności,
- przeciwdziałanie kryzysom wewnątrz rodziny.

Spośród wyznaczonych celów operacyjnych, wyłoniono 6 najważniejszych celów do osiągnięcia w najbliższej przyszłości. Są to:

- promocja zatrudnienia i aktywizacja osób bezrobotnych,
- ograniczenie ubóstwa i zapobieganie jego skutkom,
- promowanie rodzicielstwa zastępczego jako alternatywnej formy opieki nad dzieckiem,
- udrożnienie i modyfikacja systemu pomocy dziecku i rodzinie,
- pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na działania wspierające aktywną integrację osób niepełnosprawnych,
- wyspecjalizowanie kadry służb społecznych, pracujących z rodziną.

Na poziomie samorządu lokalnego istotne znaczenie ma zarządzanie strategiczne, które opiera się na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. Jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju, w których określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów, przy wyróżnieniu działalności najbardziej pożądaných dla rozwoju gminy.

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz na lata 2004-2015 sformułowano następującą wizję rozwoju, czyli cel nadrzędny:

„Gmina Siewierz stwarza warunki dogodne do zamieszkania i pracy, jest otwarta dla inwestorów, wykorzystując swoje położenie geograficzne i tradycje historyczne do rozwoju turystyki i rekreacji, jest pozytywnie postrzegana w regionie i kraju”.

Wyznaczono też priorytety, w ramach których określono cele strategiczne, a w tym m. in.:

- rozbudowa oraz unowocześnienie infrastruktury technicznej gminy, poprzez m. in. zwiększenie aktywności inwestycyjnej z wykorzystaniem programów pomocowych kraju i Unii Europejskiej,
- poprawa jakości życia w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i środowiska naturalnego,
- wzrost wykształcenia mieszkańców, ich świadomości społecznej oraz zdolności adaptacyjnej do zmian społecznych i gospodarczych.

Wskazane cele mają charakter równorzędny, ich wybór wynika z przeprowadzonej analizy stanu miasta i gminy, położenia w regionie oraz uwarunkowań zewnętrznych.

W dokumencie wyznaczone zostały również cele operacyjne, które stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie głównych celów strategicznych, a w tym m. in.:

- rozbudowa i racjonalne wykorzystanie bazy sportowo – rekreacyjnej,
- systemowe rozwiązania w dziedzinie edukacji, poprawiające warunki zdobywania wiedzy, umiejętności i wychowania,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- poprawienie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy,
- budowa lokalnej tożsamości i integrowanie mieszkańców,
- stwarzanie warunków do dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej,

- pozyskiwanie funduszy pozabudżetowych na rozwój opieki medycznej, oświaty i zdrowia,
- poprawa bezpieczeństwa publicznego i przeciwpożarowego.

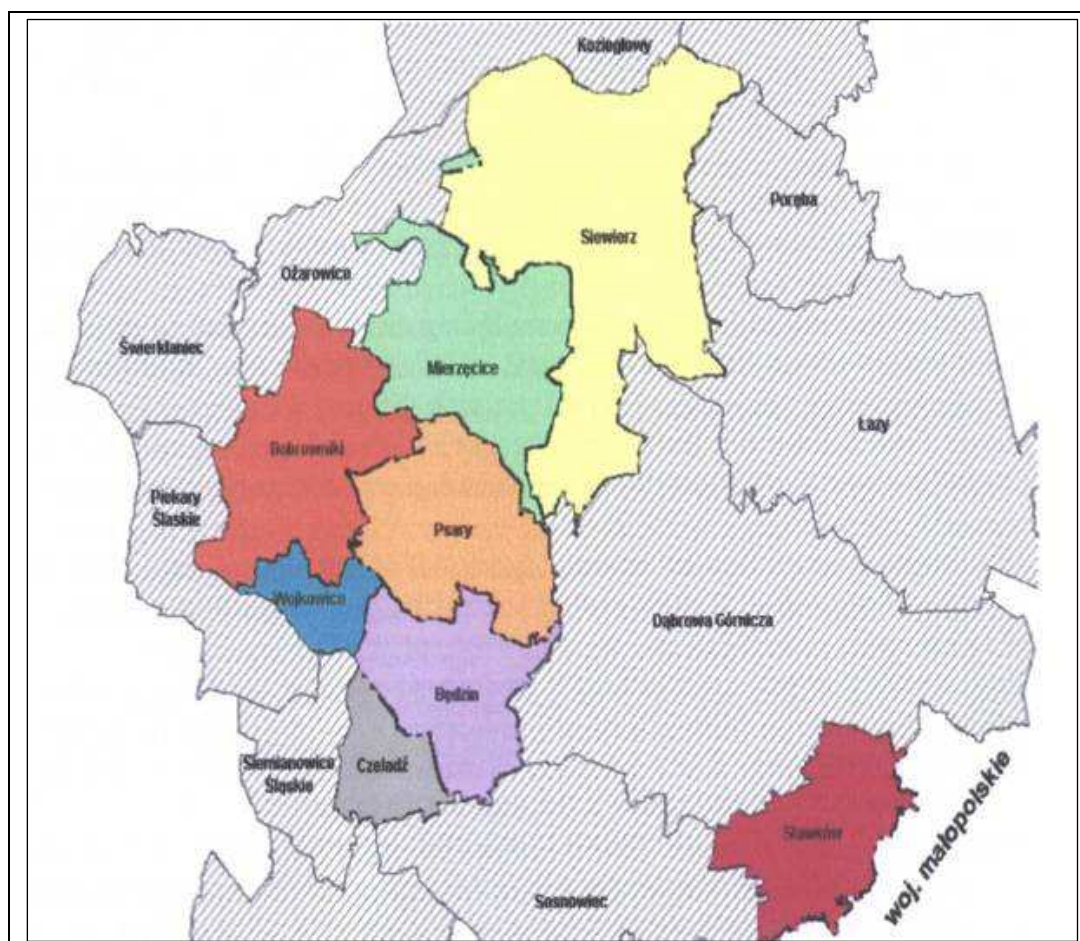
2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Część ta zawiera diagnozę problemów społecznych, występujących na terenie Miasta i Gminy Siewierz. Diagnoza została oparta na badaniu informacji zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet.

2.1 CHARAKTERYSTYKA GMINY SIEWIERZ.

Miasto i Gmina Siewierz leży w centralnej części Województwa Śląskiego na Wyżynie Śląskiej, w północno-wschodniej części Powiatu Będzińskiego. Obejmuje miasto Siewierz i 10 sołectw: Gołuchowice, Podwarpie, Dziewki, Żeliszawice, Brudzowice, Nowa Wioska, Tuliszów, Warężyn, Wojkowice Kościelne i Leśniaki.

Rysunek nr 1: Lokalizacja Miasta i Gminy Siewierz w Powiecie Będzińskim.

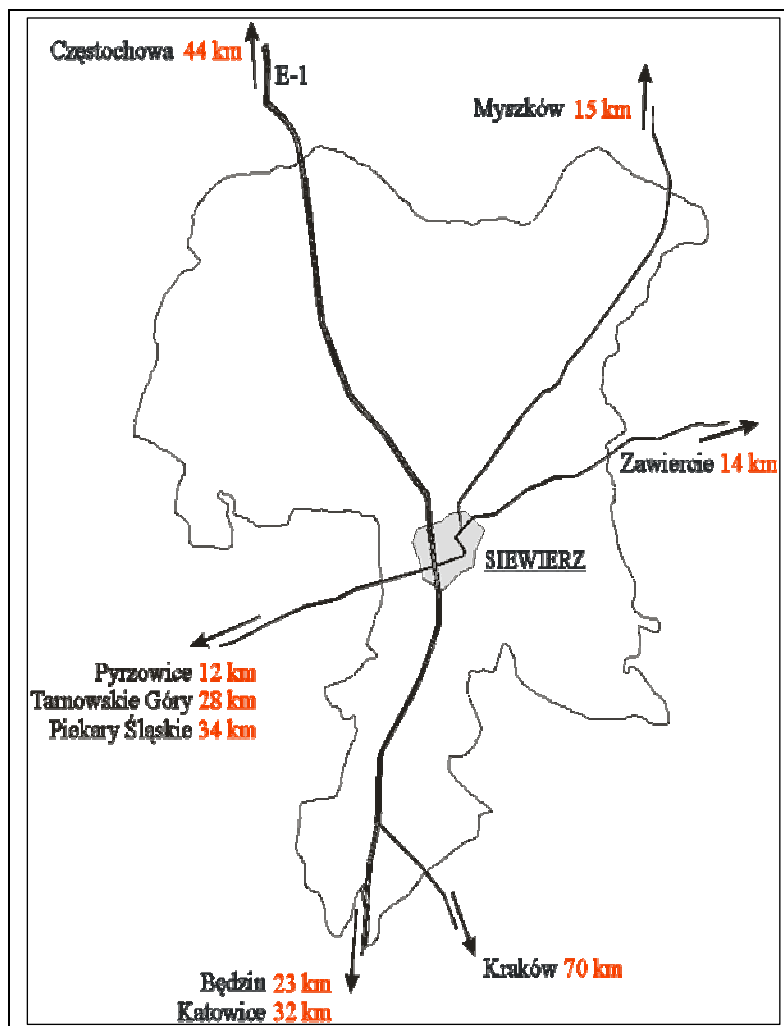
Gmina od południa graniczy z Dąbrową Górniczą, od południa i południowo-zachodu z Gminą Mierzęcice, od zachodu z Gminą Ożarówicę (Powiat Tarnogórski), od północy z gminami Powiatu Myszkowskiego – Koziegłowami i Myszkowem, a od wschodu

z gminami Powiatu Zawierciańskiego - Porębą i Łazami.

Siewierz jest ważnym węzłem drogowym. Krzyżują się tutaj ważne szlaki z Katowic do Warszawy, z Bytomia do Kielc, a także z Krakowa przez Olkusz do Częstochowy oraz z Katowic przez Myszków do Świętej Anny. Przez Siewierz przebiega linia kolejowa Zawiercie – Tarnowskie Góry, wykorzystywana w ruchu towarowym. W niedalekiej odległości znajduje się port lotniczy Pyrzowice, obsługujący połączenia krajowe i międzynarodowe.

Miasto Siewierz leży w dolinie Czarnej Przemszy, na wysokości 290,0 m n.p.m. Nad miastem górują wzgórza: Brudzowice - 368,4 m n.p.m., Łysa Góra - 329,4 m n.p.m. i Warpie - 338,7 m n.p.m.

Rysunek nr 2: Tabela odległości innych miast od Siewierza.

Siewierz był i nadal jest silnym ośrodkiem handlowym. Tutaj od wieków odbywają się znane w całym regionie targi. W przeszłości Siewierz był znany z dobrych warunków klimatycznych. Suche i zdrowe powietrze było zaletą do tego stopnia, że w 1922 r. wybudowano tu sanatorium przeciwgruźlicze, na terenie którego obecnie funkcjonuje Szpital Chorób Płuc.

Na atrakcyjność turystyczną miasta ma wpływ wielowiekowa historia i unikatowe zabytki oraz atrakcyjne położenie geograficzne. Siewierz jest miejscem chętnie odwiedzanym przez turystów. Znajdujące się w okolicach miasta i gminy akweny wodne i lasy stwarzają warunki

- nie tylko dla miejscowej ludności, ale także dla turystów i letników - do wędkowania, kajakowania, żeglowania, leśnych wypraw i przyjemnego wypoczynku. Szczególnie nasilony ruch turystyczny występuje w okresie wiosenno - letnim i podczas weekendów. W tym czasie niewątpliwie jedną z największych atrakcji jest Zbiornik Przeczycko - Siewierski oraz zbiornik wodny „Kuźnica Warężyńska”. Na terenie gminy funkcjonuje kilka obiektów świadczących typowe usługi hotelarskie, są to: „Prestige”, „Podkowa”, „Zajazd Leśny”, „Zajazd Albatros”. W okresie letnim funkcjonuje również pole biwakowe na Zalewem Siewiersko Przeczyckim.

Społeczność Gminy Siewierz rozwija się prężnie, przyjazne warunki powodują napływ inwestorów zewnętrznych, co wpływa korzystnie na tworzenie nowych miejsc pracy. W obrębie gminy funkcjonują duże zakłady oraz firmy o niewielkiej uciążliwości dla środowiska. Ważnymi dziedzinami gospodarki w gminie są: produkcja, transport, handel, budownictwo oraz szeroko rozumiane usługi.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy, w 2006 r. (stan na dzień 31.12.2006 r.) na terenie miasta i gminy ogółem funkcjonowało 1310 podmiotów gospodarczych, w których uzyskało zatrudnienie 2914 osób, z czego w sektorze prywatnym pracowało 2086 osób.

Sieć placówek oświatowych na terenie miasta i gminy tworzą: 3 przedszkola, 6 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 1 szkoła ponadgimnazjalna oraz Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy.

Mieszkańcy korzystają z bogatej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, oferowanej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną, kluby sportowe, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz inne stowarzyszenia i organizacje.

Opiekę zdrowotną zapewniają: Szpital Chorób Płuc, trzy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz prywatne gabinety lekarskie.

Nakreślając sytuację demograficzną w gminie, dane są następujące: w roku 2006 na terenie miasta i gminy mieszkało 12 091 osób, z czego w mieście 5 497 osób, w sołectwach 6 594 osób. Z ogólnej liczby mieszkańców 6193 osoby to kobiety, z których 2870 mieszkało w mieście, a 3323 w sołectwach.

W roku 2007 miasto i gminę zamieszkiwało 12 073 osoby, w tym 5 439 osób w mieście, 6 634 osoby w sołectwach. Z ogólnej liczby mieszkańców 6 174 osoby to kobiety.

Gęstość zaludnienia w gminie tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni wynosi: 86,2 osoby na 1 km² w sołectwach, natomiast w mieście Siewierz 141,6 osoby na 1 km².

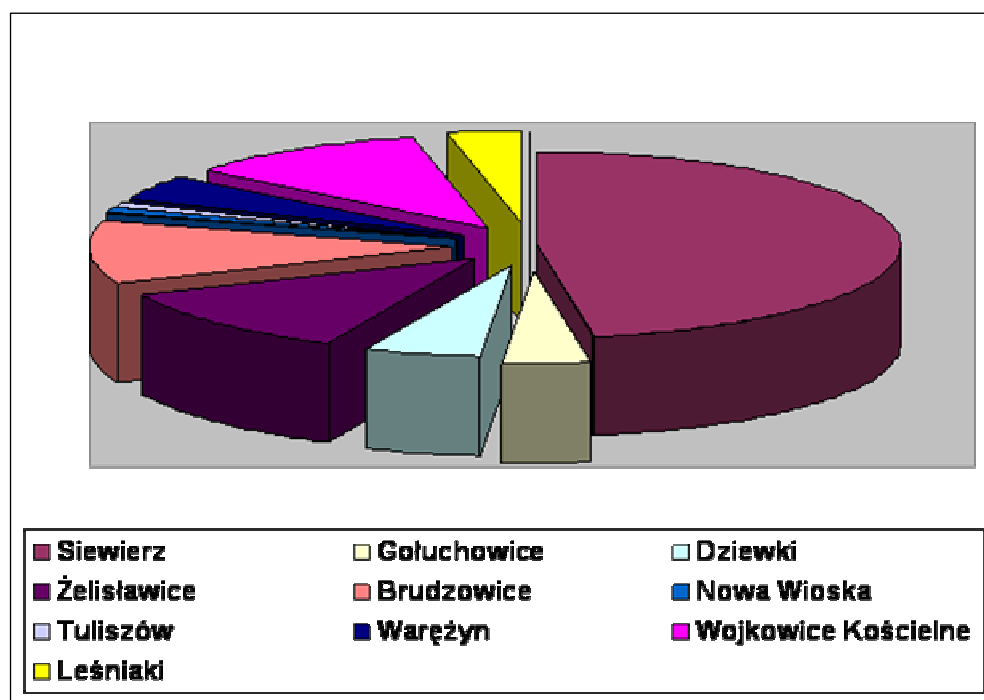
Dla porównania: Powiat Będziński zajmuje powierzchnię 331 km², zamieszkuje w nim 148 300 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 448 osób na 1 km².

Sytuację demograficzną obrazują wykresy o numerach 1, 2, 3 oraz tabela numer 1. Dane obrazują stan na dzień 31 grudnia 2007 roku.

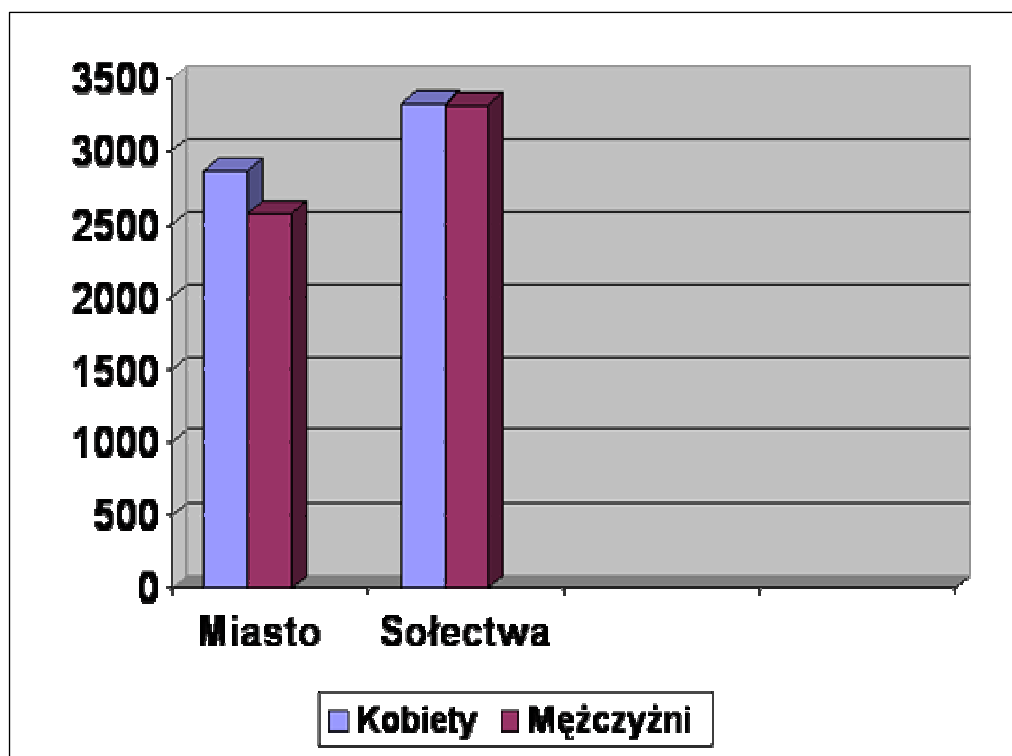
Tabela nr 1: Liczba ludności w mieście i gminie.

Jednostka administracyjna		Liczba ludności
Miasto Siewierz		5.439
Sołectwa	- Gołuchowice	418
	- Podwarpie	630
	- Dziewki	611
	- Żeliszawice	1.377
Gminy	- Brudzowice	1.217
	- Nowa Wioska	122
Siewierz	- Tuliszków	122
	- Warężyn	498
	- Wojkowice Kościelne	1.244
	- Leśniaki	370
	Razem sołectwa	
RAZEM: MIASTO I GMINA		12.073

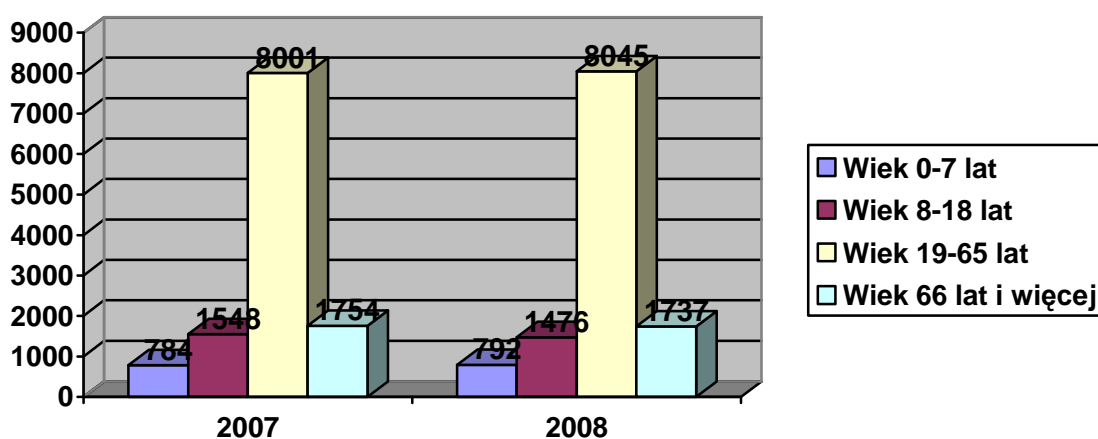
Wykres nr 1: Liczba ludności w Mieście i Gminie Siewierz, z uwzględnieniem sołectw.

Wykres nr 2: Liczba ludności w mieście i gminie z podziałem na płeć.

Wykres nr 3: Struktura ludności Miasta i Gminy Siewierz według wieku.

2.2. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Marginalizacja to wykluczenie z udziału w życiu społecznym jednostek lub grup społecznych, zaś wykluczenie społeczne oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym bądź kulturalnym.

Marginalność i wykluczenie społeczne jest odwrotnością społecznej integracji, uważanej za jedną z fundamentalnych wartości ładu społecznego.

Należy podkreślić, że marginalność jest zjawiskiem wieloaspektowym, związanym z różnymi polami aktywności ludzkiej, a w tym:

- ze sferą wytwórczości (zatrudnienie, bezrobocie jawne i ukryte, działalność gospodarcza na własny rachunek),
- ze sferą spożycia (wysokość dochodów i dostęp do dóbr i usług),
- ze sferą kultury (marginalność objawia się i jest skutkiem trwania w sposobach zachowania, uniemożliwiających wykonywanie ról społecznych odpowiadających standardom grup dominujących),
- ze sferą oświaty, a w niej z dostępem do literatury i sztuki,
- ze sferą polityki (partycypacja w wyrażaniu opinii i podejmowaniu decyzji dotyczących realizacji praw obywatelskich, praw producenta i konsumenta, praw mieszkańca danego obszaru),
- ze sferą socjalną (dostęp do opieki zdrowotnej, opieki społecznej, usług społecznych, mieszkania).

Jednym z istotnych kierunków działań w systemie pomocy społecznej jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin zagrożonych tymi zjawiskami.

Realizacja zadań z tego zakresu leży w kompetencji wielu instytucji polityki społecznej, których działania ukierunkowane są na umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zadaniem instytucji pomocy społecznej jest zapobieganie opisanym wyżej sytuacjom, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

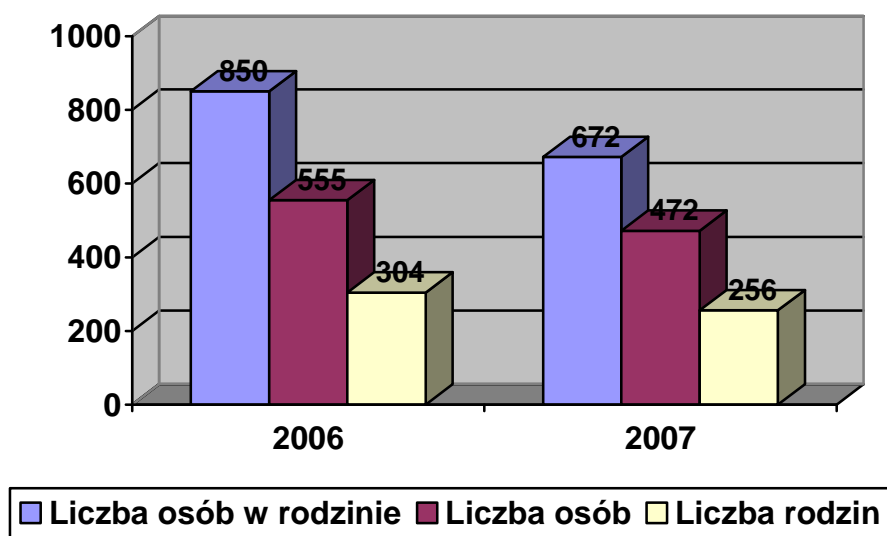
Ustawa o pomocy społecznej zawiera katalog powodów, które w szczególności uprawniają osoby i rodziny do korzystania z pomocy społecznej. Są to:

- ubóstwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- przemoc w rodzinie,
- potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizm lub narkomania,
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Siewierz jest odpowiedzialny Ośrodek Pomocy Społecznej, do którego obowiązków należy m. in:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- organizowanie i udzielanie świadczeń,
- współpracowanie z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wykres nr 4: Osoby objęte pomocą społeczną w roku 2006 i 2007.

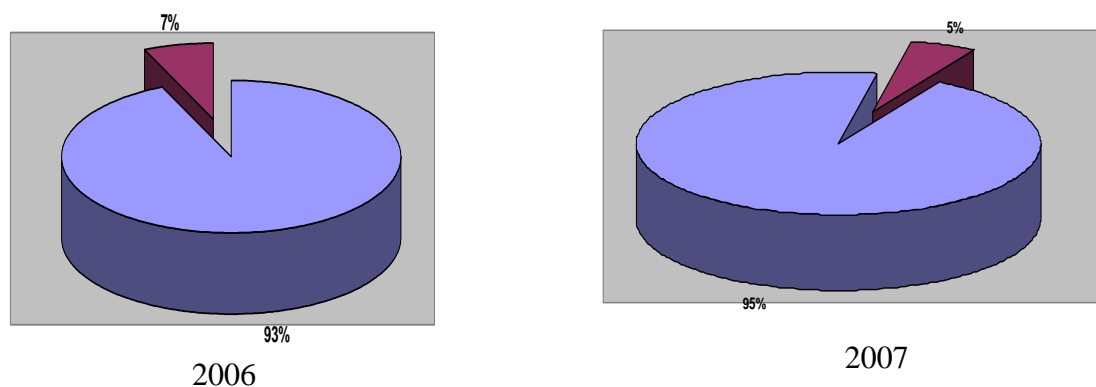

Regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz w innych aktach normatywnych, mają decydujący wpływ na korzystanie z pomocy społecznej.

Podstawową przesłanką do przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest kryterium dochodowe dla osoby i rodziny, ustalone ustawowo. Od października 2006 r. kryterium dla osoby samotnie gospodarującej ustalono na miesięczną kwotę 477 zł (poprzednio była to kwota 461 zł), a dla osoby w rodzinie kwotę 351 zł (poprzednio była to kwota 316 zł).

Kwoty ustalonego kryterium uprawniające do przyznania świadczeń pomocy społecznej są niskie, ograniczają liczbę uprawnionych do korzystania ze świadczeń i nie obrazują faktycznego poziomu występującego ubóstwa.

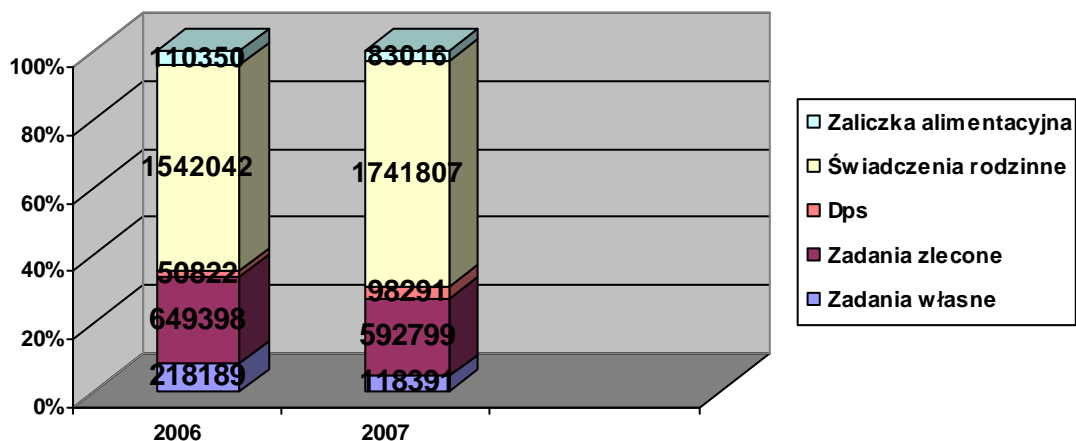
Wykres nr 5: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, a ludność miasta i gminy w roku 2006 i 2007.

W 2006 roku pomocą objęto 304 rodziny, o ogólnej liczbie 850 osób, co stanowi 7 % populacji Gminy Siewierz.

W 2007 roku dane przedstawiały się następująco: pomocą objęto 256 rodzin, o ogólnej liczbie 672 osoby, co stanowi 5 % populacji Gminy Siewierz.

Wykres nr 6: Wydatki na wsparcie z pomocy społecznej oraz świadczenia rodzinne w latach 2006 – 2007.

W 2006 roku z rządowego programu „Posiłek dla potrzebujących” wydatkowano ogółem 129 543 zł. Z tego, w ramach zadań własnych Gmina Siewierz wydatkowała kwotę 52 000 zł, z czego 40 012 zł przeznaczono na posiłki w szkołach, a 11 988 zł na zasiłki celowe.

W roku 2007 środki na „Posiłek dla potrzebujących” zmniejszyły się do kwoty 126 345 zł. Z tego, w ramach zadań własnych, gmina wydatkowała kwotę 51 345 zł. Na posiłki w szkołach wydatkowano 34 312 zł, a na zasiłki celowe na posiłek lub żywność kwotę 17 033 zł.

Podsumowując, w 2006 roku programem zostało objętych 391 osób, z czego 245 dzieci skorzystało z posiłku lub zasiłku celowego na posiłek.

W 2007 r. objęto programem 395 osób, w tym z dożywiania skorzystało 197 dzieci.

W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu przyznał ogółem:

- 10 733 zasiłki rodzinne dla 686 osób,
- 1 803 zasiłki pielęgnacyjne dla 163 osób,
- 171 świadczeń pielęgnacyjnych dla 18 osób,
- 105 jednorazowych zapomóg z tyt. urodzenia dziecka dla 104 osób.

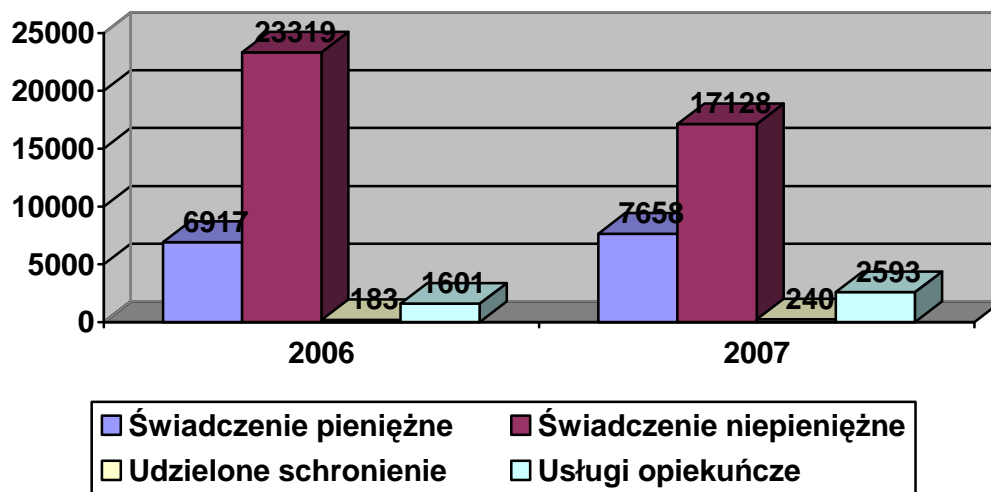
Przyznano również 503 zaliczki alimentacyjne dla 41 osób, na łączną kwotę 1 103 500 zł.

W 2007 roku Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał ogółem:

- 11 213 zasiłków rodzinnych dla 642 osób,
- 2 035 zasiłków pielęgnacyjnych dla 163 osób,
- 212 świadczeń pielęgnacyjnych dla 19 osób,
- 100 jednorazowych zapomóg z tyt. urodzenia dziecka dla 98 osób.

Przyznano również 409 zaliczek alimentacyjnych dla 36 osób, na łączną kwotę 830 160 zł.

Wykres nr 7: Rodzaje udzielonej pomocy w latach 2006-2007 (liczba świadczeń).

W omawianych latach najczęściej udzielaną formą pomocy były świadczenia pieniężne. Analizując możliwości przyznawania przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, zasiłek celowy na żywność lub posiłek z programu rządowego. W analizowanym okresie świadczeniobiorcy korzystali również m.in. ze świadczeń rzeczowych w formie dożywiania oraz usług opiekuńczych.

Kolejnym zadaniem realizowanym przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest reagowanie na potrzeby osób wymagających całodobowej opieki. Osoby wymagające takiej opieki z powodu wieku, niepełnosprawności, nie mogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, są kierowane do domów pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanych jak najbliżej miejsca zamieszkania.

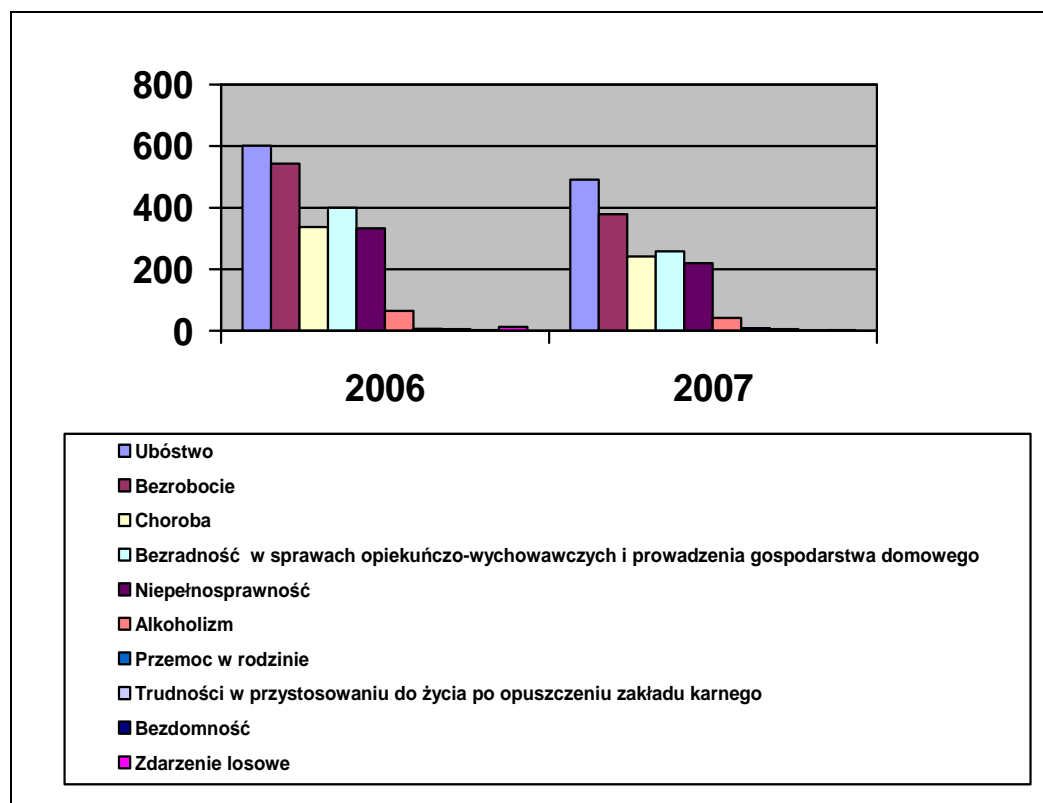
W 2006 roku w domach pomocy społecznej przebywało 6 mieszkańców gminy, a jedna osoba była kierowana do umieszczenia w domu pomocy.

W 2007 roku w domach pomocy społecznej przebywało 6 osób, jedna osoba oczekiwała na umieszczenie w takiej placówce.

Obecnie, na koniec 2008 roku w domach pomocy społecznej przebywa 7 mieszkańców gminy.

Należy podkreślić, że kierowanie i umieszczenie osoby w domu pomocy społecznej jest zawsze działaniem ostatecznym, gdyż powoduje to izolację osoby od jej naturalnego środowiska, jednakże dla dobra osoby należy stosować takie rozwiązanie w przypadkach tego wymagających.

Wykres nr 8: Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2006-2007 (liczba osób w rodzinach).

Podstawową przesłanką do przyznania pomocy, zarówno dla osoby samotnie gospodarującej jak i rodziny, jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium ustawowego oraz wystąpienie przynajmniej jednej przesłanki, wskazującej przyczynę trudnej sytuacji osoby lub rodziny.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać ze świadczeń pomocy społecznej.

W 2006 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu udzielał wsparcia osobom i rodzinom z powodu:

- ubóstwa – 601 osobie w 207 rodzinach,
- bezrobocia – 543 osobom w 175 rodzinach,
- długotrwałej choroby – 337 osobom w 140 rodzinach,
- bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 400 osobom w 144 rodzinach,
- niepełnosprawności – 333 osobom w 135 rodzinach,
- alkoholizmu – 65 osobom w 30 rodzinach,
- przemocy w rodzinie – 7 osobom w 2 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 6 osobom w 2 rodzinach,
- bezdomności – 3 osobom w 3 rodzinach,
- zdarzenia losowego - 13 osobom w 4 rodzinach.

W 2007 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwa – 491 osobie w 176 rodzinach,

- bezrobocia – 379 osobom w 125 rodzinach,
- długotrwałej choroby – 241 osobom w 115 rodzinach,
- bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 258 osobom w 101 rodzinach,
- niepełnosprawności – 219 osobom w 97 rodzinach,
- alkoholizmu – 42 osobom w 24 rodzinach,
- przemocy w rodzinie – 9 osobom w 3 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego – 6 osobom w 4 rodzinach,
- bezdomności – 2 osobom w 2 rodzinach,
- zdarzenia losowego – 3 osobom w 1 rodzinie.

Codziennemu życiu mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz towarzyszą różne problemy, które zmuszają część społeczeństwa do szukania różnych form pomocy.

Podstawowymi przyczynami, z powodu których rodziny ubiegały się o pomoc są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Osoby z rodzin objętych pomocą z powyższych powodów należą do grup szczególnego ryzyka, pozostawienie ich samym sobie mogłoby doprowadzić do dziedziczenia biedy, marginalizacji, a w rezultacie do wykluczenia społecznego.

Wszystkie te problemy wymagają zastosowania różnorodnego wsparcia dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.3. UBÓSTWO

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce lub grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych.

Ubóstwo i marginalizacja nie są zjawiskami tożsamymi. Marginalizacja jako zjawisko dotyczy wielu sfer życia społecznego, w tym materialnego. Ubóstwo natomiast jest to niski poziom życia materialnego, którego istotną cechą jest marginalizacja, ponieważ zła sytuacja dochodowa jednostki lub rodziny przyczynia się do pogarszania pozycji w innych dziedzinach życia.

Obecnie ubóstwo jest jednym z poważniejszych powodów do przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Jako zjawisko społeczne, staje się niestety coraz bardziej widoczne, ze względu m.in. na pogłębiające się dysproporcje w społeczeństwie. Ubóstwo jest również zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować np. trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne, jak:

- zmniejszenie popytu na towary i chłonności rynku, zahamowanie rozwoju gospodarczego,
- utrudnienie lub uniemożliwienie korzystania z szans na zdobycie wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia,
- wzrost przestępczości (głównie przestępstwa przeciw mieniu) i patologii społecznych (np. narkomania, bezdomność).

Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji - ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia.

Ubóstwo spowodowane jest różnymi czynnikami, m. in. bezrobociem, bezradnością w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego czy alkoholizmem członka rodziny i nie zawsze jest główną przyczyną przyznania pomocy.

Pomoc z tytułu ubóstwa przyznawana jest na podstawie: zaświadczeń o osiągniętych dochodach, odcinków rent i emerytur. Nie wszystkie rodziny żyjące poniżej minimum socjalnego, którym przysługiwałyby pomoc, zgłaszają się o wsparcie powodowani wstydem lub dumą. Z kolei inne rodziny nadużywają swych uprawnień, mimo że posiadają dochód, np. z pracy za granicą. Kryterium dochodowe przyznawania pomocy nie jest zatem wymierne. Dlatego też liczba rodzin ubogich w gminie może być wyższa niż liczba przyznanych zasiłków z tego tytułu.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szereg działań pomocowych na rzecz rodzin znajdujących się w obszarze ubóstwa, m. in. zapewnia środki finansowe niezbędne do przetrwania, oferuje pomoc w postaci pracy socjalnej.

Najważniejszym wyzwaniem dla polityki lokalnej powinny być działania, ukierunkowane na aktywizację zawodową osób długotrwale pozostających bez pracy, przeciwdziałanie nierównościom społecznym oraz poszukiwanie skutecznych form łagodzenia skutków ubóstwa.

Na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej można stwierdzić, że właśnie ubóstwo jest najczęstszą przyczyną korzystania z pomocy społecznej.

Biorąc pod uwagę rok 2007, z pomocy z powodu ubóstwa skorzystało 176 rodzin, co stanowi około 69 % ogółu świadczeniobiorców ośrodka.

W przeciwdziałaniu problemowi ubóstwa bardzo ważne jest mobilizowanie osób, rodzin i grup do działań samopomocowych. Szczególnie cenne są inicjatywy stowarzyszeń i innych organizacji, w tym działających przy kościołach, podejmowane dla zaspokojenia potrzeb osób i rodzin ubogich. Inicjatywy te wymagają wsparcia ze strony instytucji publicznych, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej.

2.4. ZAGROŻENIA DLA PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU I FUNKCJONOWANIA DZIECI I MŁODZIEŻY W ŚRODOWISKU.

Dzieci są grupą wymagającą wyjątkowej troski i ochrony, znajdują w działalności polityki społecznej szczególne miejsce, bowiem każde dziecko powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości, zrozumienia i poczucia bezpieczeństwa, aby mogło w pełni i harmonijnie rozwijać swoją osobowość. Specjalne traktowanie tematu dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw i wyrównywaniu szans życiowych poprzez m. in. ułatwienie im dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku.

Na system opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia składa się działalność powołanych do tego instytucji państwowych, samorządowych oraz organizacji pozarządowych, takich jak np:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,

- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Placówki te mają za zadanie wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży.

Na terenie Miasta i Gminy Siewierz funkcjonuje kilka placówek wspierających dzieci i młodzież, tj: Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Gołuchowicach, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie Filia w Siewierzu oraz świetlice w szkołach.

W celu uzyskania rzetelnych informacji o problemach dzieci i młodzieży, wśród uczniów szkół funkcjonujących na terenie miasta i gminy przeprowadzono ankietę, co pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem m.in.:

- skali problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków oraz paleniem papierosów,
- określenia wieku, w którym miał miejsce pierwszy kontakt z alkoholem, papierosami, narkotykami, ze środkami psychoaktywnymi,
- zdiagnozowania świadomości dzieci i młodzieży na temat szkodliwości zażywania alkoholu, tytoniu, narkotyków,
- określenia czynników mających wpływ na fakt sięgania po środki niedozwolone,
- sprawdzenia wiedzy wśród młodzieży na temat, gdzie szukać pomocy w trudnych sytuacjach,
- dostępności do alkoholu.

Ankietę przeprowadzono wśród uczniów klas szóstych szkół podstawowych, uczniów gimnazjów oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Tabela Nr 2: Zestawienie uzyskanych wyników.

	Procent respondentów w szkołach podstawowych	Procent respondentów w gimnazjach	Procent respondentów w szkołach ponadgimnazjalnych
Próby palenia papierosów	24,4 %	69,3 %	96,8 %
Próby picia alkoholu	15,97 %	61,44 %	87,5 %
Próby używania narkotyków	1,1 %	7,18 %	62,5 %

Na podstawie wyników ankiety stwierdzono, że najbardziej popularne napoje alkoholowe wśród młodzieży w szkołach podstawowych to głównie piwo - do jego picia przyznało się 3,5 % badanych, wino spożywa 0,8 % badanych, wódkę 1,5 % badanych, a szampana 1,04 % uczniów szkół podstawowych.

W gimnazjach najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo - 32,5 % ankietowanych, szampana 21,66 %, wódkę 17,1 %, wino spożywa 14,30 % badanej młodzieży, natomiast drinki, nalewki spożywa 2,17 % ankietowanej młodzieży gimnazjalnej.

W szkołach ponadgimnazjalnych najbardziej popularnym alkoholem jest piwo. Do jego spożywania przyznaje się 90,63 % badanych, wódkę pije 78,13 % badanych, wino pije 56,25 % badanych, szampana 9,38 % osób oraz inne napoje alkoholowe 6,25 % badanych licealistów.

Ankietowani wypowiedzieli się również na temat momentu pierwszego kontaktu z używkami. Z wypowiedzi wynika, że pierwsze próby spożywania alkoholu miały najczęściej miejsce około 10 roku życia. Po papierosy sięgali około 9 roku życia, po narkotyki około 14 roku życia, a pierwsze środki uspakajające zażywali około 13 roku życia.

Wśród ankietowanej młodzieży najczęściej występującą przyczyną sięgania po środki niedozwolone okazała się:

- samotność (56 % respondentów),
- szpan i ciekawość (20,3 % respondentów),

- problemy w rodzinie (12,9 % respondentów),
- kłopoty w nauce (11,2 % respondentów),
- trudności w kontaktach z rówieśnikami (9,6 % respondentów).

Badając dostępność alkoholu dla młodzieży w sklepach okazało się, że najłatwiejszy dostęp do alkoholu jest na terenie sołectwa Brudzowice. Spośród badanych 96,5 % respondentów potwierdziło ten fakt. W Wojkowicach Kościelnych ten wskaźnik wynosi 43,65 %, w Siewierzu 38,3 %, a w Żeliszawicach 33 %, w Dziewkach 11 %.

Podsumowując, z ankiety przeprowadzonej wśród młodzieży szkolnej wynika, że alkohol jest łatwo dostępny w punktach sprzedaży zlokalizowanych w kilku sołectwach, ze wskazaniem na Brudzowice i Wojkowice Kościelne.

Ponadto niepokojący jest fakt wczesnej inicjacji alkoholowej, bo ok. 10 roku życia.

Najczęstszą przyczyną sięgania po środki niedozwolone jest samotność oraz „szpan” i ciekawość.

2.5 BEZROBOCIE.

Zgodnie z definicją ustawową, bezrobotny jest to osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy.

Bezrobocie jest zjawiskiem wielowymiarowym, może być m.in. postrzegane również jako sytuacja utraty lub braku możliwości uzyskania pracy przez osobę, na skutek niedostatecznych umiejętności bądź kwalifikacji, które umożliwiłyby utrzymanie lub zdobycie pracy.

Bezrobocie jest uznawane za bardzo niekorzystne zjawisko w gospodarce, jednak jego następstwa są znacznie groźniejsze w sferze społecznej. Negatywne skutki bezrobocia wpływają bezpośrednio na poziom życia osób pozostających bez pracy i ich rodzin. Powodują zubożenie materialne, dezintegrację rodziny, zmniejszenie siły wsparcia emocjonalnego i obniżenie poczucia wspólnoty pomiędzy członkami rodziny. Zwiększa się też możliwość wystąpienia patologii społecznych - uzależnień, przestępczości, zjawiska dziedziczenia biedy.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy prowadzi do marginalizacji osób bezrobotnych i ich rodzin, degradacji psychicznej związanej z utratą poczucia własnej wartości, utrwalą poczucie apatii i zniechęcenia.

Problemy wynikające z bezrobocia dotyczą wszystkich członków rodziny osoby bezrobotnej. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia całej rodziny. Trudności finansowe w rodzinach dotkniętych długotrwałym bezrobociem często prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych, także wtedy, gdy otrzymują świadczenia wspierające.

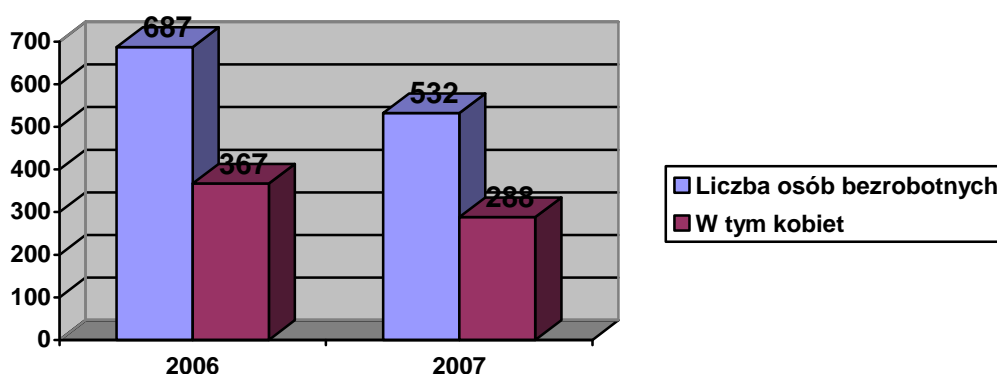
Okres pozostawania bez pracy wpływa również bezpośrednio na systematyczne pogarszanie się funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do występowania problemów opiekuńczo-wychowawczych. W konsekwencji mogą wystąpić zjawiska przemocy w rodzinie, przyjmowania przez nieletnich negatywnych wzorców osobowych. Przymusowa bezczynność zawodowa i ograniczenia finansowe wyzwalają negatywne emocje, skierowane głównie na rodzinę.

Skutkiem bezrobocia jest także konieczność zwiększania wydatków z budżetu państwa i samorządu lokalnego, przeznaczanych na wsparcie osób bezrobotnych (na m. in. wypłatę zasiłków, ubezpieczenia zdrowotne).

W związku ze zmieniającymi się realiami społecznymi i warunkami życia, zachodzi konieczność dostosowania dotychczasowych form pomocy z zakresu pomocy społecznej do nowych potrzeb i elastycznego reagowania na oczekiwania mieszkańców.

Dlatego też szczególnego znaczenia i wagi w pomocy dla osób dotkniętych brakiem pracy nabiera praca socjalna, która przyjmuje różne formy. Dla przykładu może polegać na rozbudzaniu motywacji do działania w kierunku podjęcia zatrudnienia, wykorzystaniu techniki kontraktu socjalnego, pozwalającej na uzależnienie pomocy, tj. formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia od aktywności osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Wykres nr 9: Osoby bezrobotne z terenu Miasta i Gminy Siewierz.

Z analizy zgromadzonych danych wynika, że na terenie Gminy Siewierz zjawisko bezrobocia ulega zmniejszaniu. Obrazuje to powyższy wykres.

W roku 2006 w Powiatowym Urzędzie Pracy w Będzinie było zarejestrowanych 687 mieszkańców Gminy Siewierz (w tym 367 kobiet). Wśród tych osób 320 osoby to mieszkańcy miasta, 367 osób to mieszkańcy wsi.

W roku 2007 liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób z Gminy Siewierz zmalała do 532 osób (w tym 288 kobiet), 254 osoby to mieszkańcy miasta, mieszkańcy wsi to 278 osób.

Jak wynika z powyższego zestawienia, odnotowuje się spadek liczby osób bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Siewierz o 7 % w stosunku do poprzedniego roku.

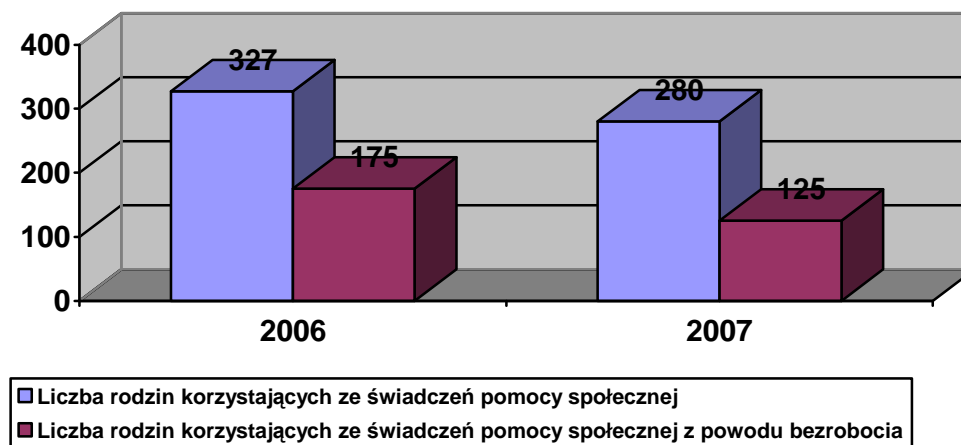
Na dalszy wyraźny spadek bezrobocia w gminie wskazują dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie. Na dzień 30.06.2008 r. liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z Gminy Siewierz wynosiła:

- ogółem 478 osób, w tym:
- 266 osób to kobiety,
- 224 osoby to mieszkańcy miasta,
- 254 osoby to mieszkańcy wsi.

Spadek liczby bezrobotnych w stosunku do 2007 roku wynosi 8,9 %.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie, wśród ogółu bezrobotnych z terenu Miasta i Gminy Siewierz około 70 % stanowią osoby długotrwale bezrobotne.

Wykres nr 10: Bezrobocie a pomoc społeczna w latach 2006 -2007.

Czynnikiem, mającym niewątpliwy wpływ na systematyczny spadek ilości osób bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Siewierz, jest rozwój sektora przemysłowego. Powstało wiele zakładów pracy, dających zatrudnienie mieszkańcom, także nie posiadającym wysokich kwalifikacji zawodowych, z zapewnieniem umowy o pracę i lepszych warunków płacowych.

Pewien wpływ na spadek bezrobocia ma również emigracja zarobkowa. Zatrudnienia poza granicami kraju poszukują osoby, które były zatrudnione, ale zdecydowały się na zarobkowy wyjazd ze względu na możliwość wyższych zarobków. Są to też osoby młode, które nie wpisały się do rejestrów urzędu pracy i zdecydowały się na emigrację bądź osoby, które wcześniej w ogóle nie szukały zatrudnienia. Z powodu braku monitorowania zjawiska emigracji zarobkowej nie można określić, jaki jest jej wpływ na spadek bezrobocia.

Na zmniejszanie liczby osób pozostających bez pracy ma również wpływ podejmowanie działań na poziomie samorządu lokalnego, mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizowanie zawodowe osób długotrwale bezrobotnych. Gmina Siewierz zawarła m.in. porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w Będzinie na zatrudnienie osób bezrobotnych, będących klientami Ośrodka Pomocy Społecznej, do wykonywania prac społecznie-użytecznych.

Prace społecznie-użyteczne organizowane są od 2006 roku, wówczas z tej formy aktywizacji skorzystało 30 osób, w 2007 roku - 28 osób wykonywało prace społecznie-użyteczne, natomiast w 2008 roku (do m-ca czerwca) aktywizowano 32 osoby.

Należy przy tym podkreślić, że w każdym roku odnotowano powrót na rynek pracy osób, które podjęły zatrudnienie w ramach prac społecznie-użytecznych.

W 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do projektu systemowego „Aktywność to szansa na przyszłość”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekt został skierowany do klientów Ośrodka Pomocy Społecznej, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, zagrożonych wykluczeniu społecznym. Ze względu na swoją sytuację życiową, osoby te nie były w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych, znajdowały się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. W projekcie uczestniczy 7 osób, które otrzymują wsparcie w nabywaniu samodzielności społecznej i zawodowej, podnoszeniu umiejętności komunikacji interpersonalnej, zdobywaniu

kwalifikacji zawodowych, nabywaniu umiejętności samodzielnego poruszania się po rynku pracy oraz radzenia sobie ze stresem i trudnymi problemami życiowymi.

Mimo, iż na terenie Miasta i Gminy Siewierz jest zauważalny spadek stopy bezrobocia, należy podejmować działania zmierzające do aktywizowania osób długotrwale bezrobotnych, posiadających kwalifikacje nie adekwatne do potrzeb obecnego rynku pracy.

Należy przy tym brać pod uwagę realną możliwość zwiększenia się bezrobocia w przyszłości, spowodowanego nadchodzącym ogólnoswiatowym kryzysem gospodarczym.

2.6. UZALEŻNIENIA.

Kolejną poważną kwestię społeczną stanowią problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania środków odurzających.

Alkoholizm jest uzależnieniem, polegającym na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych. Jest to choroba, która ma destrukcyjny wpływ nie tylko na życie osoby uzależnionej, ale i jej otoczenie. Prowadzi do rozbicia rodziny, rozluźnienia więzi społecznych, obniżenia jakości pracy, a następnie jej utraty, jest powodem rozwoju przestępczości. Alkoholizm, wbrew obiegowym opiniom, dotyka ludzi z różnych środowisk, bez względu na płeć, wykształcenie, status materialny. Problem wygląda podobnie w przypadku wystąpienia pozostałych uzależnień.

Zjawisko alkoholizmu jest postrzegane w kilku aspektach i widziane jako:

- choroba alkoholowa, tj. utrata kontroli picia, niemożność utrzymania abstynencji,
- brak kultury spożywania alkoholu i przyzwolenie społeczne na spożywanie (w tym nadmierne) alkoholu.

Liczba osób – mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz - uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia, gdyż można opierać się jedynie na danych pozyskanych z instytucji zajmujących się tymi kwestiami w swej działalności.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w posiadanych statystykach różnią się od stanu faktycznego, co najlepiej uwidacznia się w sferze odczuć społecznych. Mieszkańcy bardzo często wskazują na alkoholizm jako problem społeczny dotyczący wielu rodzin na terenie gminy. Również wyniki ankiety skierowanej zarówno do dorosłych mieszkańców miasta i gminy jak i do dzieci i młodzieży – uczniów szkół podstawowych i gimnazjów wskazują, że problem jest znaczący, co z kolei znajduje odzwierciedlenie w pracy Ośrodka Pomocy Społecznej.

W 2006 roku, spośród 327 rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej, 30 rodzin liczących 65 osób swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym.

W 2007 roku udzielono wsparcia 280 rodzinom, z tego 24 rodzinom liczącym 42 osoby, w których wystąpił problem alkoholizmu.

Dane będące w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej nie są adekwatną wskazówką, określającą rozmiary zjawiska alkoholizmu, gdyż z pewnością są one większe.

Ośrodek nie świadczył pomocy osobom lub rodzinom z powodu wystąpienia problemu narkomanii, co jednak nie oznacza, że to zjawisko nie ma miejsca na terenie gminy.

Aby eliminować negatywny wpływ alkoholizmu na życie mieszkańców i jego jakość, konieczne jest wzmoczenie działań o charakterze profilaktycznym oraz promocją zdrowego stylu życia. W procesie tym, ważną rolę spełniają corocznie uchwalane programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii jak też działania, podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach przypisanych jej uprawnień.

W roku 2006 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 57 wniosków w sprawie skierowania osób uzależnionych na leczenie odwykowe, zgłoszonych przez:

- prokuraturę lub sąd - 9 osób,
- policję - 19 osób,
- Ośrodek Pomocy Społecznej - 5 osób,
- rodzinę osoby uzależnionej - 19 osób,
- osobiście przez osoby uzależnione - 5 osób.

W stosunku do 20 osób komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Z porad w Punkcie Konsultacyjnym ds. rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie, który zajmuje się udzielaniem wsparcia psychologicznego osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin, skorzystali:

- uzależnieni od alkoholu - 15 osób,
- dorośli członkowie rodziny osoby uzależnionej - 45 osób,
- dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym - 24 osoby,
- ofiary przemocy domowej - 8 osób,
- sprawcy przemocy - 2 osoby.

Z indywidualnej terapii psychologicznej korzystały:

- dzieci z problemem alkoholowym - 12 osób,
- rodziny z problemem alkoholowym - 5 rodzin.

Komisariat Policji w ramach swoich kompetencji podjął działania skutkujące:

- osadzeniem 48 osób w Izbie Wytrzeźwień,
- sporządzeniem 45 „Niebieskich Kart” dla sprawców przemocy domowej.

W 2006 roku na terenie miasta i gminy funkcjonowało 90 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 41 punktów gastronomicznych. W 32 placówkach przeprowadzono kontrole. Realizując zadania z zakresu profilaktyki, zakupiono dla szkół programy profilaktyczne oraz materiały do prowadzenia zajęć edukacyjno - profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

W 2007 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii przyjęła 63 wnioski o podjęcie działań w celu orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych od alkoholu, skierowane przez:

- prokuraturę lub sąd – 11 osób,
- policję – 17 osób,
- Ośrodek Pomocy Społecznej – 10 osób,
- rodzinę osób uzależnionych – 22 osoby,
- osobiste zgłoszenie – 3 osoby.

Wystąpiono do sądu z 22 wnioskami o orzeczenie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.

Z porad w Punkcie Konsultacyjnym skorzystało:

- uzależnieni od alkoholu – 15 osób,
- dorośli członkowie rodzin osób uzależnionych – 53 osoby,
- dzieci z rodzin dotkniętych alkoholizmem – 20,
- ofiary przemocy w rodzinie – 8 osób,
- sprawca przemocy domowej – 1 osoba.

Z indywidualnej terapii skorzystało 7 dzieci z problemem alkoholowym i 6 rodzin.

W ramach swoich kompetencji Komisariat Policji podjął następujące działania:

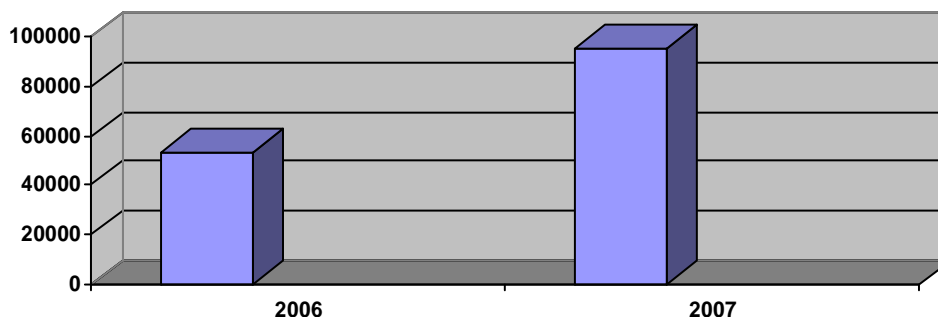
- 48 osób osadzono w Izbie Wytrzeźwień,

- na terenie miasta i gminy zatrzymano 120 osób, będących pod wpływem alkoholu, w tym kierujących pojazdami mechanicznymi,
- wdrożono procedury „Niebieskiej karty” dla 21 osób,
- skierowano 5 spraw do Sądu Rodzinnego o nadzór kuratora,
- odnotowano 42 przypadki posiadania oraz sprzedaży środków narkotycznych,
- ujawniono 1 przypadek sprzedaży alkoholu nieletnim.

Na terenie miasta i gminy funkcjonowało 100 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 40 punktów gastronomicznych. W zakresie prawidłowości korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeprowadzono kontrole w 23 punktach. Podobnie jak w latach poprzednich realizowano zadania z zakresu prowadzenia profilaktyki oraz działania informacyjne i edukacyjne, zakupiono programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej, materiały do prowadzenia zajęć profilaktyczno-edukacyjnych, przy czym należy podkreślić, że działania te uległy znacznej intensyfikacji.

Gmina Siewierz brała również udział w ogólnopolskim programie edukacyjnym „Cięża bez alkoholu”.

Wykres nr 11: Wielkość środków na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych systematycznie wzrasta.

Środki finansowe wydatkowane na rozwiązywanie problemów alkoholowych w 2006 r. to kwota 53 559 zł, w 2007 r. poniesione wydatki na profilaktykę i przeciwdziałanie patologiom społecznym wyniosły kwotę 95 110 zł.

Podsumowując kwestię uzależnień należy stwierdzić, że wśród mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz najpoważniejszym problemem jest nadużywanie napojów alkoholowych, co w następstwie w wielu przypadkach prowadzi do choroby alkoholowej.

Pomimo systematycznego zwiększania nakładów finansowych na profilaktykę i przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz intensyfikowania różnorodnych działań, zjawisko uzależnienia od alkoholu jest nadal wysokie.

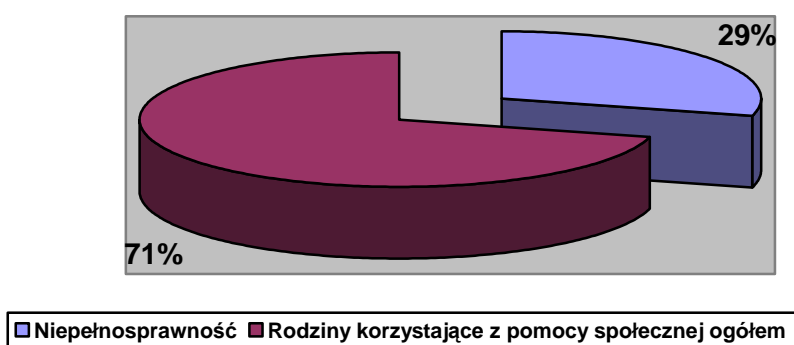
2.7. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE.

W ustawie o pomocy społecznej niepełnosprawność określono jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. W realiach dnia dzisiejszego, niepełnosprawność jest rozumiana także jako skutek barier społecznych, ekonomicznych i fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

Wymogiem współczesnej pomocy społecznej jest podejmowanie oraz wspieranie działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji oraz tworzenie mechanizmów, dających osobom niepełnosprawnym warunki wyrównujące szanse życiowe i umożliwiające korzystanie z przysługujących im praw.

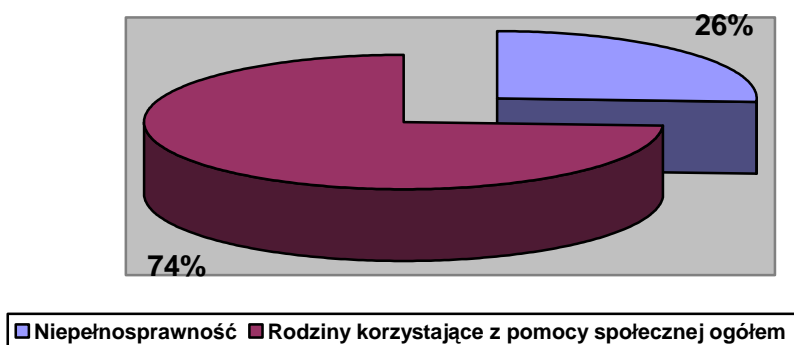
Osoby niepełnosprawne z terenu Miasta i Gminy Siewierz mogą korzystać z pomocy i wsparcia oferowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie oraz Ośrodek Pomocy Społecznej Siewierzu.

Wykres nr 12: Niepełnosprawność jako przyczyna przyznania pomocy społecznej w 2006 r.

W roku 2006, z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w Siewierzu skorzystało 135 rodzin liczących 333 osoby. Niepełnosprawność była piątą co do wielkości przyczyną udzielania pomocy. W tym samym roku 163 osobom, z powodu niepełnosprawności udzielono pomocy w formie zasiłków pielęgnacyjnych, 18 osobom przyznano świadczenia pielęgnacyjne, a dodatki rehabilitacyjne otrzymało 42 dzieci.

Wykres nr 13: Niepełnosprawność jako przyczyna przyznania pomocy społecznej w 2007 r.

W 2007 roku udzielono wsparcia 97 rodzinom liczącym 219 osób z powodu występowania niepełnosprawności. Była to nadal piąta co do wielkości przyczyna udzielenia wsparcia. Natomiast 163 osoby pobierały zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne pobierało 19 osób, dodatki rehabilitacyjne przyznano dla 48 dzieci niepełnosprawnych.

Rodziny mające dzieci niepełnosprawne wymagają szczególnej uwagi pod kątem edukacji, aktywności społecznej oraz możliwości rehabilitacji. Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin, m.in. poprzez stwarzanie i umożliwianie dostępu do zatrudnienia, budowanie systemu

wsparcia dla tych osób i członków ich rodzin, którzy często poświęcają swoje życie zawodowe i osobiste ze względu na konieczność systematycznego i codziennego sprawowania opieki nad osobą niezdolną do samodzielnego funkcjonowania.

Jednocześnie należy pamiętać o tworzeniu systemów wsparcia dla osób chorych psychicznie, podejmowaniu działań zapobiegającym ich stygmatyzacji i wykluczeniu społecznemu poprzez m.in. edukację społeczną.

Nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne, transportowe i inne, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Z analizy ankiety skierowanej do mieszkańców miasta i gminy wynika, że większość ankietowanych uważa, iż osoby niepełnosprawne nie są izolowane przez środowisko, niemniej jednak należy zauważyć, że osoby niepełnosprawne mają problemy ze znalezieniem zatrudnienia, większość z nich utrzymuje się ze świadczeń rentowych, których wysokość niejednokrotnie zmusza osoby niepełnosprawne do zwrócenia się o wsparcie ze środków pomocy społecznej.

Ponieważ opisywana grupa społeczna ze względu na niepełnosprawność jest zagrożona wykluczeniem i izolacją społeczną, zasadnym jest podejmowanie działań ukierunkowanych na przywrócenie osób niepełnosprawnych do pełnienia ról społecznych i zawodowych.

Obecnie obserwujemy, że liczba ludzi w wieku poprodukcyjnym wciąż rośnie. Sytuacja ta wyraźnie wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. W związku z tym wzrasta zapotrzebowanie na pomoc osobom starszym i konieczność zapewnienia im niezbędnej opieki.

Do najważniejszych problemów dotyczących ludzi starszym można zaliczyć:

- samotność,
- ograniczenie sprawności psychofizycznej i liczne choroby wieku starszego,
- utrata pozycji społecznej, wynikająca często z zakończenia aktywności zawodowej,
- kłopoty z przystosowaniem się do szybkich zmian cywilizacyjnych i technicznych,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w załatwianiu spraw urzędowych,
- pogorszenie sytuacji ekonomicznej,
- życie w ubóstwie, często w związku z brakiem świadczeń rentowych, emerytalnych,
- zmiana pełnionych funkcji w rodzinie, co często powoduje izolowanie się od innych,
- brak koncepcji na nową organizację życia, trudności w kontaktach ze środowiskiem,
- perspektywa śmierci lub utraty bliskich osób.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z życia zawodowego i społecznego, w momencie przekraczania wieku emerytalnego. Wobec wykluczenia społecznego zagrażającego osobom starszym i wielu problemów dotyczących to środowisko, znaczenia nabierają programy społeczne, których wdrażanie przyczynia się do zmiany niekorzystnej sytuacji seniorów.

2.8. PRZESTĘPCZOŚĆ.

Jednym ze zjawisk społecznych, które niewątpliwie odciska dotkliwie piętno na funkcjonowaniu społeczności lokalnej oraz zaburza poczucie bezpieczeństwa, jest przestępczość. Jest uważana za margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość występowania może mieć wpływ na postawy i zachowania osób tworzących lokalną społeczność.

Z uzyskanych danych statystycznych będących w posiadaniu Komisariatu Policji w Siewierzu, a dotyczących występowania przestępczości na terenie miasta i gminy wynika, że w 2006 roku odnotowano 235 przestępstw, w tym 15 dokonanych przez nieletnich.

W 2007 roku odnotowano 290 przestępstw, w tym osoby nieletnie dopuściły się 19 czynów karalnych.

Wykres nr 14: Kategorie przestępstw odnotowanych na terenie Miasta i Gminy Siewierz w latach 2006, 2007 i w I półroczu 2008 roku.

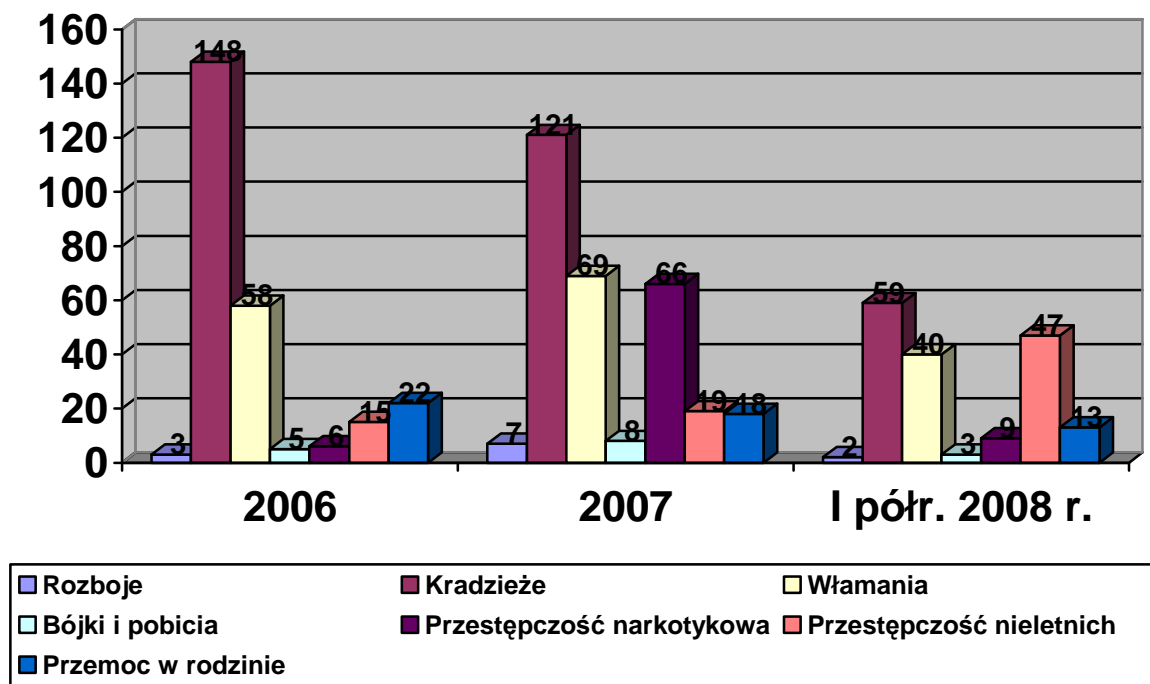

Tabela Nr 3: Zestawienie danych przedstawiających czyny popełnione przez nieletnich w latach 2006, 2007 i w I półroczu 2008 r.

	2006 r.	2007 r.	I półrocze 2008 r.
Ilość nieletnich sprawców czynów karalnych	15	17	16
Ilość czynów popełnionych przez nieletnich	15	19	47
Procentowa wartość przestępstw stwierdzonych/popełnionych przez nieletnich do ogółu przestępstw stwierdzonych	2,6 %	3 %	13,9 %
Ilość nieletnich sprawców czynów karalnych do ogólnej liczby podejrzanych	4,7%	4,8 %	7,7 %
Ilość nieletnich sprawców czynów karalnych do ogólnej liczby podejrzanych w 5 głównych kategoriach przestępstw (kradzieże, włamania, bójki i pobicia, rozboje, zabójstwo)	1 2,3 %	3 8,1 %	8 25,8%

Z analizy powyższych danych wynika, że najczęściej popełnianymi przestępstwami są kradzieże, ale z widoczną tendencją do zmniejszania się częstotliwości występowania tej kategorii czynów.

Istotna kategoria przestępstw to włamania – wzrasta częstotliwość dokonywanych czynów, niepokojąco wzrasta również przestępczość narkotykowa oraz przestępstwa dokonywane przez osoby nieletnie.

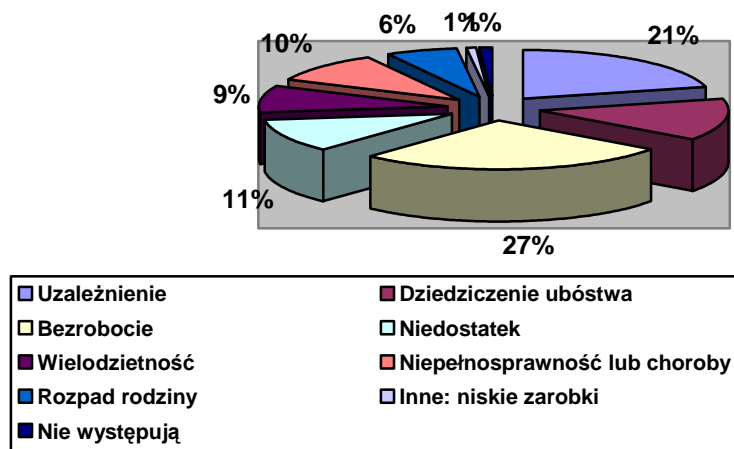
2.9. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE MIASTA I GMINY SIEWIERZ W OPINII ANKIETOWANYCH MIESZKAŃCÓW.

Jednym z najważniejszych elementów postępowania diagnostycznego, które ma na celu określić zasadnicze problemy i kierunki służące w ich rozwiązaniu, jest identyfikacja problemów społecznych.

Do diagnozy i identyfikacji problemów społecznych, dominujących na terenie Miasta i Gminy Siewierz posłużono się ankietą - podstawowym narzędziem badawczym, która została skierowana do mieszkańców miasta i gminy.

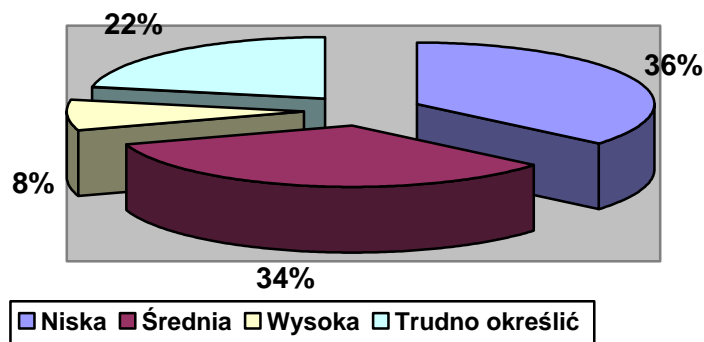
Poniżej zostały zaprezentowane najważniejsze kwestie zbadane za pomocą w/w ankiety:

Wykres nr 15: Przyczyny popadania w ubóstwo.

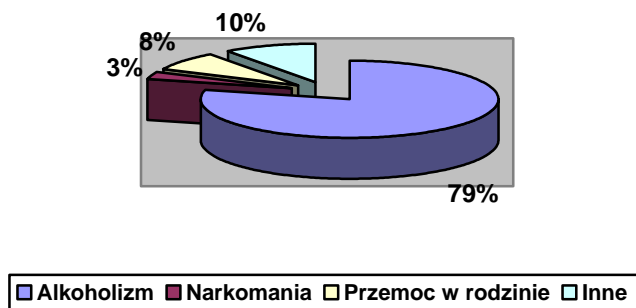
Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali: bezrobocie, uzależnienia, dziedziczenie ubóstwa.

Wykres nr 16: Skala problemu uzależnień.

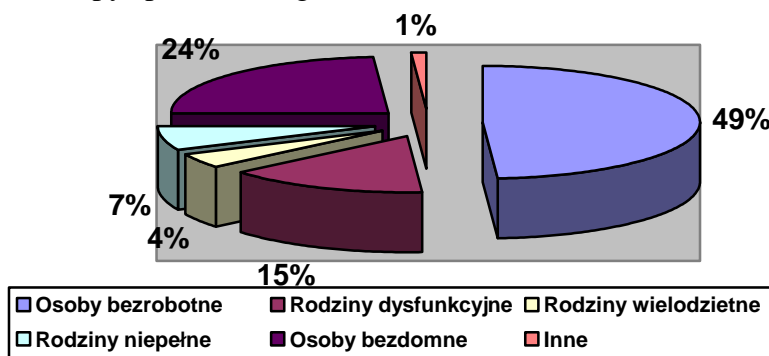
W opinii badanych, skala występowania problemu uzależnień w społeczności lokalnej jest niska (36 %) i średnia (34 %). 22 % osób ankietyowanych nie miało zdania na ten temat, a 8 % respondentów stwierdziło, że skala uzależnień jest wysoka.

Wykres nr 17: Występowanie zjawisk patologicznych w środowisku badanych.

Spośród ankietowanych, aż 79 % osób stwierdziło, że najczęstszym zjawiskiem patologicznym w ich środowisku jest alkoholizm, przemoc w rodzinie (8 %), narkomania (3 %). Pozostali respondenci wskazali jako zjawiska patologiczne, m.in.: brak środków do życia, pracoholizm, rozpad rodziny.

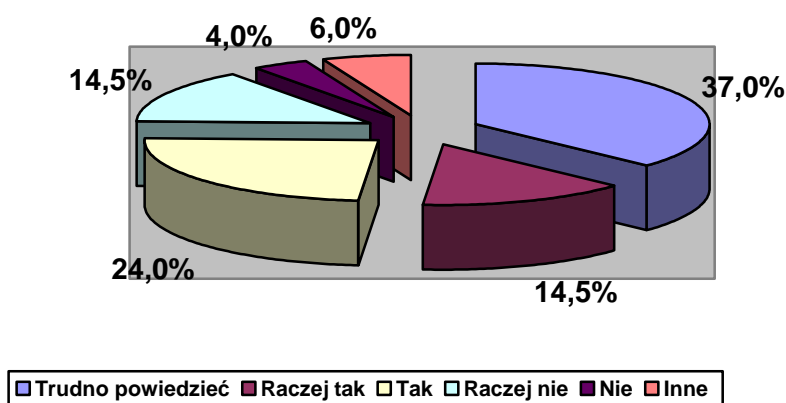
Wykres nr 18: Grupy społeczne zagrożone uzależnieniem.

Wśród środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień, najczęściej wymienianymi grupami społecznymi były osoby bezrobotne (49 %), osoby bezdomne (24 %), rodziny dysfunkcyjne (15 %) oraz rodziny niepełne (7 %) i wielodzietne (4 %).

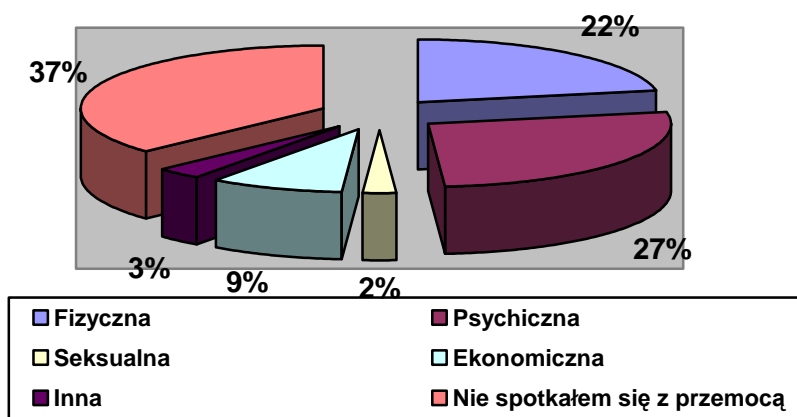
Należy przy tym podkreślić, że na terenie miasta i gminy nie odnotowano występowania zjawiska bezdomności.

Wykres nr 19: Opinia – odpowiedź na pytanie: Czy pomoc osobom uzależnionym jest wystarczająca ?

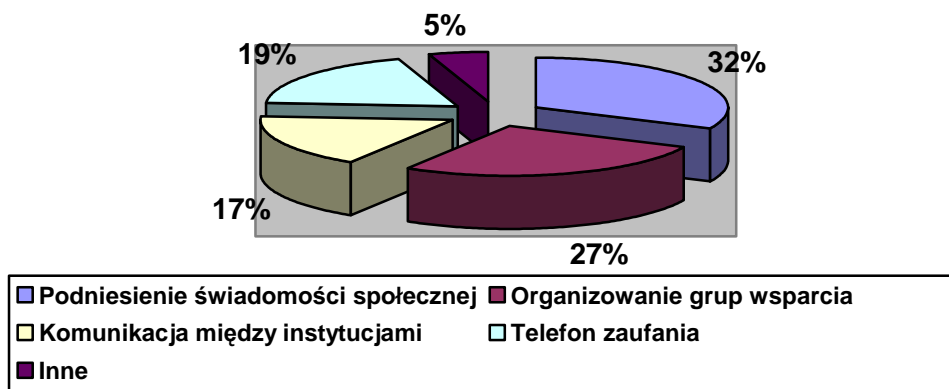
Oceniając ofertę pomocy dla osób uzależnionych, zdania ankietowanych były podzielone. Łącznie 38,5 % badanych wyraziło pozytywną opinię. Odmiennego zdania było w sumie 18,5 % osób, a aż 37 % ankietowanych nie sprecyzowało swojego stanowiska. Pozostałe 6 % respondentów wskazywało inne formy pomocy, przydatne osobom uzależnionym, m.in. organizowanie spotkań z psychologiem, terapeutą, nagłaśnianie problemu.

Wykres nr 20: Formy przemocy występujące w środowisku.

Analizując występowanie przemocy w środowisku lokalnym aż 63 % badanych zauważa występowanie tego zjawiska w swoim otoczeniu. Przemoc psychiczną zauważyło 27 % ankietowanych, przemoc fizyczną 22 %, przemoc ekonomiczną 9 %, a 2 % respondentów przemoc seksualną. Nie sprecyzowało swojego stanowiska 37 % ankietowanych.

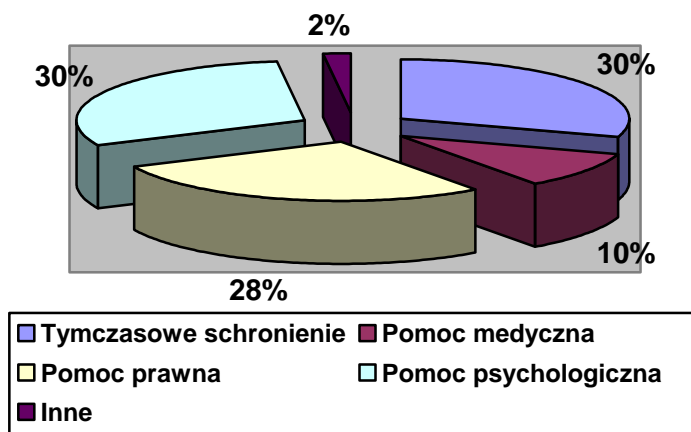
Wykres 21: Propozycje działań zapobiegających przemy.

Na pytanie: jakie działania mogą zapobiegać zjawisku przemy, 32 % ankietowanych wskazało: podniesienie świadomości społecznej. Potrzebę organizowania grup wsparcia dla ofiar przemy wskazało 27 % ankietowanych, uruchomienie telefonu zaufania – 19 %, usprawnienie komunikacji między instytucjami – 17 %.

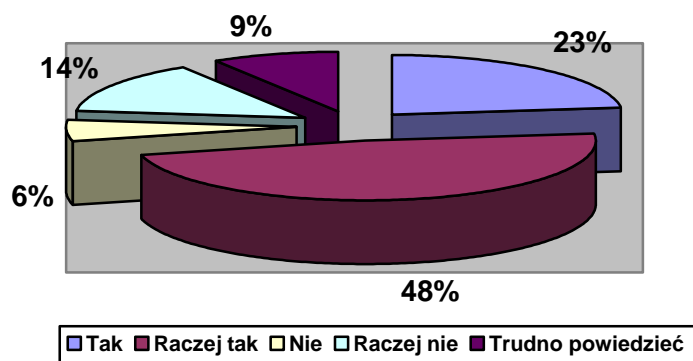
Ankietowani wskazali również na celowość innych działań, takich jak: interwencje policji, zmiana prawa, pomoc finansowa dla ofiar przemy.

Wykres 22: Proponowane formy pomocy dla ofiar przemy.

Według badanych, najistotniejszą formą pomocy dla ofiar przemy jest zapewnienie tymczasowego schronienia oraz pomocy psychologicznej (po 30 %), a także zapewnienie pomocy prawnej (28 %).

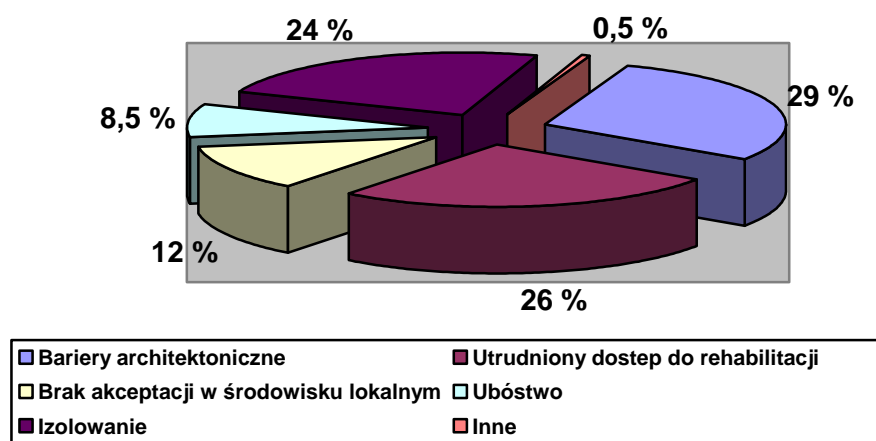
Wykres nr 23: Akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku.

Wypowiadając się na temat akceptacji osób niepełnosprawnych w środowisku, łącznie 71 % badanych wypowiedziało się na „tak” i „raczej tak” potwierdzając, że niepełnosprawni są akceptowani w środowisku lokalnym.

Przeciwnie zdanie, czyli „nie” i „raczej nie” miało razem 20 % respondentów. 9 % spośród ankietowanych osób nie określiło swojego stanowiska.

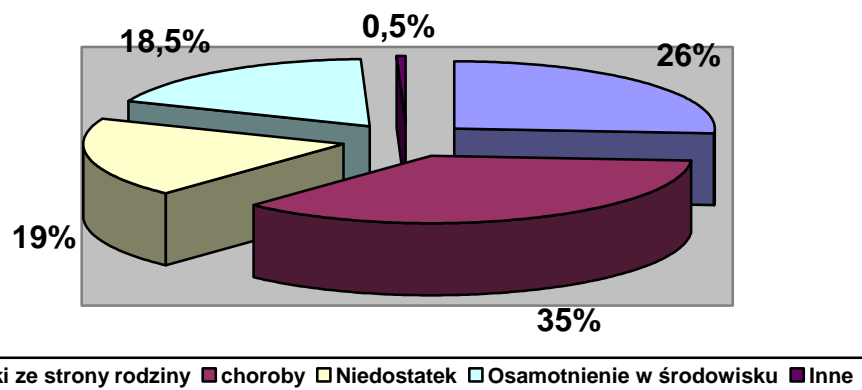
Wykres nr 24: Problemy dotyczące osób niepełnosprawnych.

Badani, za najtrudniejsze problemy z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne, uznali: bariery architektoniczne (29 %), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (26 %), izolowanie i brak akceptacji osób niepełnosprawnych (łącznie 36 %), a także ubóstwo - 8,5 %.

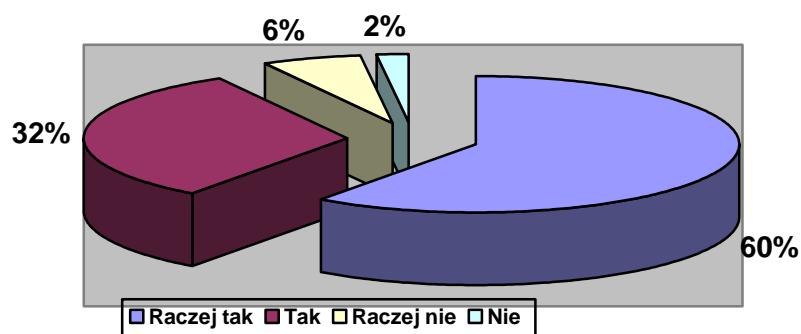
Według respondentów, Gmina Siewierz powinna wspierać osoby niepełnosprawne poprzez: pomoc socjalną (19 %), likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie całodennej opieki i rehabilitacji (po 14 %), dostosowanie komunikacji miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych (11 %), oferowanie zatrudnienia (10 %) oraz zagospodarowanie wolnego czasu (np. udostępnienie miejsc do spotkań, organizowanie grupy wsparcia, pomocy psychologicznej) - 20 %.

Wykres nr 25: Problemy dotykające osób starszych.

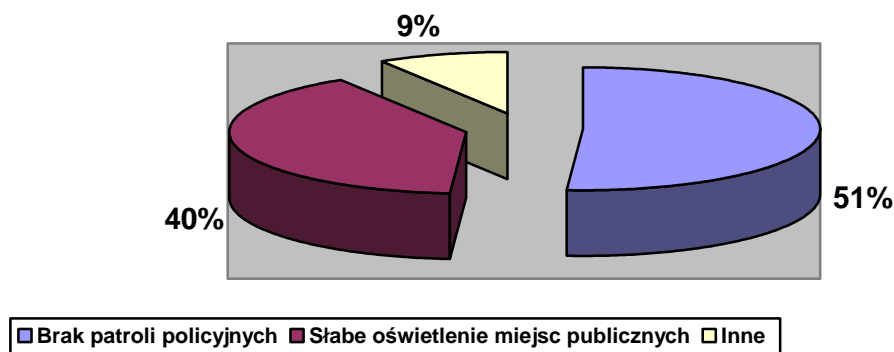
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotykające tę grupę społeczną uznali choroby (36 %), brak opieki ze strony rodziny (26 %), niedostatek (19 %) i osamotnienie w środowisku (18,5 %). Co do form pomocy, jakiej według ankietowanych oczekują osoby starsze, zdania były podzielone. Wskazano na potrzebę udzielania pomocy w formie usług rehabilitacyjnych (14 %), opiekę ze strony rodziny (14,5 %), pomoc finansową (11 %), pomoc rzeczową (7 %) i inną. Aż 20 % respondentów nie wyraziło swojego zdania.

Wykres nr 26: Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania.

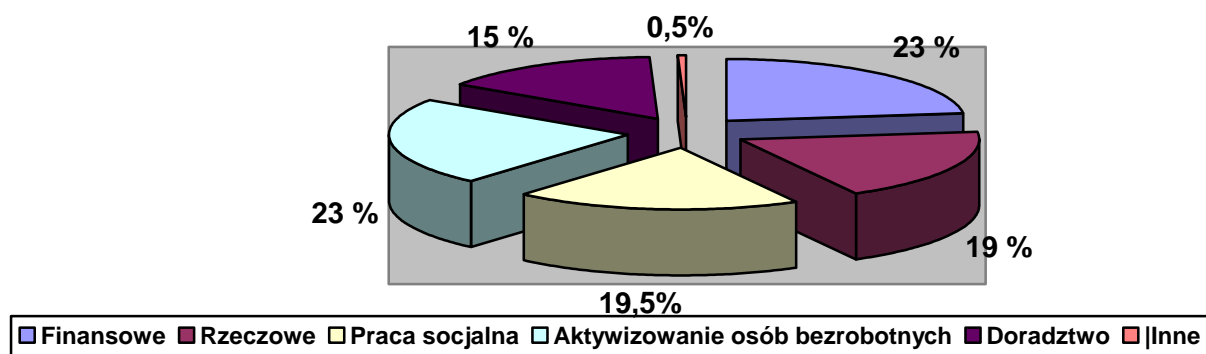
Analizując wyniki badania poczucia bezpieczeństwa mieszkańców można stwierdzić, że ankietowani w większości czują się bezpiecznie (69 %) bądź raczej bezpiecznie (32 %) w swoim miejscu zamieszkania. Tylko 8 % pytanych było odmiennego zdania.

Wykres nr 27: Przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa.

Jako główne przyczyny braku poczucia bezpieczeństwa ankietowani mieszkańcy Miasta i Gminy Siewierz wymienili brak patroli policyjnych (51 %), słabe oświetlenie miejsc publicznych (40 %) oraz brak straży miejskiej (3,5 %).

Wykres nr 28: Oczekiwane formy wsparcia udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Według opinii mieszkańców wśród form wsparcia, jakie powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej, powinna dominować pomoc finansowa i aktywizowanie osób bezrobotnych (po 23 %) oraz praca socjalna (19,5 %), pomoc rzeczowa (19 %), a w dalszej kolejności doradztwo (15 %).

2.10. ANALIZA SWOT

Dla określania celów strategicznych, przeprowadzono analizę danych metodą SWOT. Nazwa SWOT jest skrótem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Zastosowanie analizy SWOT pozwala określić słabe i mocne strony oraz najważniejsze czynniki zewnętrzne: szanse i zagrożenia.

Poprzez wnikliwą analizę i diagnozę sytuacji społecznej na terenie Gminy Siewierz, można wskazać najważniejsze problemy dla społeczności lokalnej.

ANALIZA SWOT

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięta sieć handlowa • tereny pod budownictwo jednorodzinne, wielorodzinne i infrastrukturę • zasoby pracownicze • walory turystyczne • dobra infrastruktura służby zdrowia • przynależność gminy do Związku Stowarzyszeń o nazwie Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”, pozwalająca m. in. na wykorzystanie środków inwestycyjnych na terenach wiejskich • rozwinięty system oświaty podstawowej i ponadpodstawowej • dobra współpraca z innymi jednostkami pomocy społecznej i jednostkami samorządu terytorialnego • opracowana Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Siewierz • opracowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii • zwiększająca się liczba zewnętrznych inwestorów • wysoki poziom przedsiębiorczości • dobra infrastruktura (wodociągi, kanalizacja w mieście) • funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy • posiadanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Siewierz 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa • brak mieszkań socjalnych • brak zorganizowanego wolontariatu • bariery architektoniczne • niewielka ilość organizacji pozarządowych • łatwy dostęp dzieci i młodzieży do alkoholu • brak pełnego rozpoznania liczby osób niepełnosprawnych • brak placówek dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych • brak zakładu opiekuńczo – leczniczego dla osób starszych i niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach dla najmłodszych mieszkańców gminy • nadmierne obciążenie komunikacyjne dróg krajowych przebiegających przez miasto • brak kanalizacji w sołectwach • utrzymujące się bezrobocie • niska aktywność w poszukiwaniu pracy przez osoby długotrwale bezrobotne • spadek procentowy osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym • brak uregulowań prawnych dla wielu terenów inwestycyjnych i przeznaczonych pod budownictwo
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie geograficzne i atrakcyjność turystyczna • obniżająca się stopa bezrobocia • powiązanie programów dla długotrwale bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w niektórych grupach społecznych • występowanie zagrożeń dla funkcjonowania rodziny,

<p>z programami rozwoju zasobów ludzkich</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wzrost mobilności zawodowej ● prowadzenie programów profilaktycznych przez szkoły ● pozyskiwanie środków zewnętrznych ● likwidowanie barier architektonicznych ● stałe doskonalenie pracowników ● planowana budowa obwodnicy Siewierza wyłączająca z ruchu ciężkiego centrum miasta 	<p>uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia i ubóstwa</p> <ul style="list-style-type: none"> ● niewystarczająca opieka medyczna w szkołach ● brak programów w zakresie budownictwa socjalnego ● wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych
---	---

2.11. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Do diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Siewierz, wykorzystano i przeanalizowano dane pozyskane z informacji zastanych, takich jak: dane statystyczne będące w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komisariatu Policji oraz komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy.

Korzystano także z informacji specjalnie do tego celu wywołanych takich jak: badania ankietowe, przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców miasta i gminy oraz wśród dzieci i młodzieży.

Przeprowadzono również analizę SWOT.

Opierając się na wynikach diagnozy, wyłoniono następujące obszary problemowe, które wymagają podjęcia działań interwencyjnych:

1. wykluczenie społeczne i marginalizacja osób długotrwale pozostających bez pracy,
2. występowanie problemu uzależnień,
3. zbyt skromna oferta wsparcia na rzecz prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży oraz funkcjonowania rodzin,
4. niska aktywizacja i integracja społeczna, szczególnie wśród starszych mieszkańców Miasta i Gminy Siewierz oraz osób niepełnosprawnych,
5. niewystarczające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

3. ZAŁOŻENIA STRATEGICZNE

3.1. MISJA – CEL GŁÓWNY

Misją niniejszej strategii jest:

***„Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców
oraz integracja różnych środowisk
w Mieście i Gminie Siewierz”***

3.2. CELE OPERACYJNE

- 3.2.1. Podjęcie i realizacja działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
- 3.2.2. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
- 3.2.3. Wspieranie działań na rzecz prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży.
- 3.2.4. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej.
- 3.2.5. Wzmacnianie polityki prorodzinnej.
- 3.2.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

3.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ

W ramach celu 1: **Podjęcie i realizacja działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu:**

1. dążenie do udzielania wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa i poszukiwania pracy,
2. rozpowszechnianie informacji o funkcjonowaniu instytucji działających na rzecz pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem i marginalizacją,
3. doskonalenie narzędzi służących diagnozie i wczesnemu wykrywaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. tworzenie i realizacja projektów systemowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa oraz innych zewnętrznych źródeł finansowania,
5. objęcie wsparciem osób zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym.

W ramach celu 2: **Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień:**

1. monitorowanie problemu uzależnień na terenie miasta i gminy,
2. prowadzenie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych,
3. zintensyfikowanie profilaktyki alkoholowej i narkotykowej, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży,
4. promowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców,
5. zwiększanie świadomości społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, dotyczącej zagrożeń wynikających ze stosowania używek,
6. zwiększanie dostępności do leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz wzmacnianie efektów leczenia.

W ramach celu 3: **Wspieranie działań na rzecz prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży:**

1. rozwijanie oferty edukacyjnej, kierowanej do dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem przygotowania młodego pokolenia do życia w nowoczesnym społeczeństwie,
2. rozwój bazy i infrastruktury służącej wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zwiększanie jej dostępności,
3. tworzenie i rozwijanie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

W ramach celu 4: **Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej:**

1. analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym i niepełnosprawnych,
2. zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych osób starszych i niepełnosprawnych,

3. współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych,
4. wspieranie inicjatyw i organizacji działających na rzecz poprawy integracji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych.

W ramach celu 5: Wzmacnianie polityki prorodzinnej:

1. wspieranie rodziny w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej, edukacyjnej i kulturowej,
2. promowanie wartości rodzinnych,
3. wspieranie instytucji działających na rzecz dzieci i rodzin,
4. rozwijanie współpracy z różnymi instytucjami w celu monitorowania i wczesnego wykrywania zagrożeń dla funkcjonowania rodziny.

W ramach celu 6: Poprawa bezpieczeństwa publicznego:

1. wspieranie inicjatyw i współdziałanie z instytucjami działającymi na rzecz poprawy bezpieczeństwa,
2. rozwijanie systemu monitoringu miejsc publicznych, we współpracy z innymi podmiotami działającymi w zakresie utrzymania i poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Przedstawione cele oraz kierunki działań zostały określone w celu lepszego reagowania na potrzeby społeczności lokalnej Miasta i Gminy Siewierz.

W realizację działań zostaną zaangażowane podmioty m.in. Urząd Miasta i Gminy Siewierz, Ośrodek Pomocy Społecznej w Siewierzu, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, szkoły, policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy.

Środki na realizację założonych działań będą pozyskiwane z wielu źródeł, a w tym m.in. z: budżetu gminy, funduszy zewnętrznych - rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz środków unijnych

4. MONITORING I EWALUACJA POZIOMU REALIZACJI STRATEGII

Monitoring i ewaluacja poziomu wdrożenia strategii będzie polegać na analizie i ocenie realizacji poszczególnych celów operacyjnych założonych w tym dokumencie oraz na przedstawianiu propozycji ich modyfikacji, w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się w przyszłości, w wyniku narastania poszczególnych problemów społecznych lub zmian regulacji prawnych.

Powyższych czynności dokona zespół, powołany zarządzeniem Burmistrza.

Pierwsza ocena poziomu wdrażania strategii, sporządzona w formie raportu, nastąpi po upływie 2 lat od uchwalenia strategii przez Radę Miejską.

Druga ocena nastąpi w ostatnim roku realizacji założeń dokumentu.

Zespół przygotowuje i przedstawi ocenę realizacji strategii oraz na jej bazie sformułuje wnioski, dotyczące priorytetów dla nowego okresu programowania metod rozwiązywania problemów społecznych w Mieście i Gminie Siewierz.